

PENSUMLISTE – HØSTEN 2005

ARKEOLOGI

Bachelor i arkeologi

Master i forskningsrettet arkeologi
Master i profesjonsrettet arkeologi

MPhil in Maritime Archaeology

INSTITUTT FOR ARKEOLOGI OG RELIGIONSVITENSKAP
OG
SEKSJON FOR ARKEOLOGI OG KULTURHISTORIE,
VITENSKAPSMUSEET
NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET
TRONDHEIM

INNHALDSFORTEGNELSE

Det anbefales at pensumlistene leses på bakgrunn av de opplysninger som er gitt i Studiehåndboken. Studiehåndboken 2005/2006 fås kjøpt på Tapir bokhandel. Den er også lagt ut på nettet:
<http://www.ntnu.no/studieinformasjon/serving/studiehandbok.html>

Bachelorgrad i arkeologi

ARK1111 Introduksjon til arkeologi som vitenskap	s. 3
ARK1112 Europas arkeologi	s. 6
ARK1113 Nordens arkeologi	s. 9
ARK1120 Feltarkeologisk metode I	s. 13
ARK2215 Historisk arkeologi I	s. 18
ARK2216 Maritim arkeologi I	s. 24
ARK2217 Teknologienes arkeologi I	s. 29
ARK2218 Arkeologi med annen spesialisering I	s. 35
• Bergkunst i nordisk perspektiv	s. 35
• Regional arkeologi	s. 39
• Steinalder (Midt-Norge i Norden), med fokus på empiri og metode	s. 43
ARK2220 Feltarkeologisk metode II	s. 49

Mastergrad i profesjonsrettet arkeologi

ARK3312 Arkeologien i samfunnet	s. 52
ARK3321 Hospitering	s. 74

Mastergrad i forskningsrettet arkeologi

ARK3313 Arkeologisk forskningsteori	s. 56
-------------------------------------	-------

Felles for mastergrad i forskningsrettet og profesjonsrettet arkeologi

ARK3315 Historisk arkeologi II	s. 58
ARK3010 Maritime Culture I	s. 75
ARK3317 Teknologienes arkeologi II	s. 63
ARK3318 Arkeologi med annen spesialisering II	s. 64
• Bergkunst i globalt perspektiv	s. 64
ARK3320 Feltarkeologisk metode III	s. 69

Master of Philosophy in Maritime Archaeology

ARK3010 Maritime Culture I	s. 75
ARK3020 Maritime archaeological Field Research I	s. 86

EMNER OG EMNEANSVARLIGE FAGLÆRERE:

BACHELOR I ARKEOLOGI:

ARK 1111 Introduksjon til arkeologi som vitenskap – høsten 2005	7,5 sp	Lise Bender Jørgensen
ARK 1112 Europas arkeologi – våren 2006	15 sp	Lise Bender Jørgensen
ARK 1113 Nordens arkeologi – høsten 2005	15 sp	Kalle Sognnes
ARK 1120 Feltarkeologisk metode I – våren 2006	15 sp	Anne Haug

Studentene skal velge ett av følgende fire emner:

ARK 2215 Historisk arkeologi I – våren 2006	15 sp	Kalle Sognnes
ARK 2216 Maritim arkeologi I – våren 2006	15 sp	Marek E. Jasinski
ARK 2217 Teknologienes arkeologi I – våren 2006	15 sp	Lise Bender Jørgensen
ARK 2218 Arkeologi med annen spesialisering I – våren 2006	15 sp	Kalle Sognnes
ARK 2220 Feltarkeologisk metode II – våren 2006	15 sp	Terje Brattli

MASTER I FORSKNINGSRETTET ARKEOLOGI

ARK 3313 Arkeologisk forskningsteori – våren 2006	15 sp	
ARK 3391 Masteroppgave – høst 2005 og vår 2006	60 sp	Lise Bender Jørgensen

MASTER I PROFESJONSRETTET ARKEOLOGI

ARK 3311 Arkeologi i det moderne samfunn – våren 2006	7,5 sp	Terje Brattli
ARK 3314 Kulturminneforvaltning og museologi - våren 2006	15 sp	Lars F. Stenvik
ARK 3321 Hospitering – ingen undervisning	15 sp	Birgitta Berglund
ARK 3390 Masteroppgave – høst 2005 og vår 2006	45 sp	Birgitta Berglund

Fellesemner for masterstudiet i forskningsrettet og profesjonsrettet arkeologi

Studentene skal velge ett av følgende fire emner:

ARK 3315 Historisk arkeologi II - høsten 2005	15 sp	Kalle Sognnes
ARK 3010 Maritime Culture I – høsten 2005	15 sp	Marek E. Jasinski
ARK 3317 Teknologienes arkeologi II - høsten 2005	15 sp	Lise Bender Jørgensen
ARK 3318 Arkeologi med annen spesialisering II – høsten 2005	15 sp	Kalle Sognnes
ARK 3320 Feltarkeologisk metode III – høst 2005 og vår 2006	15 sp	Preben Rønne

MASTER OF PHILOSOPHY IN MARITIME ARCHAEOLOGY

ARK 3010 Maritime Culture I – høsten 2005	15 ECTS credits	
ARK 3015 Maritime Culture II – våren 2006	7,5 ECTS credits	
ARK 3020 Maritime archaeological Field Research I – høsten 2005	7,5 ECTS credits	
ARK 3025 Maritime archaeological Field Research II - våren 2006	7,5 ECTS credits	
ARK 3030 Archaeological Oceanography – våren 2006	7,5 ECTS credits	
ARK 3040 Management of maritime Heritage – høsten 2006	7,5 ECTS credits	
ARK 3050 Maritime archaeological Science – høsten 2006	7,5 ECTS credits	
ARK 3095 Thesis Seminar – høst 2005 og vår 2006	60 ECTS credits	

ARK1111 INTRODUKSJON TIL ARKEOLOGI SOM VITENSKAP

PENSUM

HVA ER ARKEOLOGI?

Arwill-Nordbladh, E. 2001: Genusperspektiver innom arkeologien. Höskoleverket: Stockholm. 50s.

Bjerck, H. B. 2001: Kulturminner fra oldtid og middelalder. I Holme, J., (red.), *Kulturminnevern*. Bind I, 32-55. Oslo.

Gamble, C. 2002: *Archaeology: The Basics*. Routledge: London, ca. 200 s. Finnes som elektronisk bok I BIBSYS

Shanche, A. 2001: Samiske kulturminner. I Holme, J., (red.), *Kulturminnevern*. Bind I, s. 56-61. Oslo. 4 s.

FORSKNINGSHTORIE OG TEORETISK RAMMEVERK

Jensen, O. W. & H. Karlsson 1998: *Aktuell samhällsteori och arkeologi*. GOTARC Series C, Göteborgs Universitet. S.1-90, 86 sider.

Olsen, B. 1997: *Fra ting til tekst*. Universitetsforlaget, Oslo, s. 11-297. 286 sider.

White, L. 1973: Foreword, I: Service, E. & M.D. Sahlins (red.), *Evolution and Culture*, University of Michigan Press. 5 sider.

ARKEOLOGISKE EKSEMPLER 1: HULEMALINGER I NORGE GJENNOM 80 ÅRS FORSKNING

Bjerck, H. B. 1995: Malte menneskebilder i "Helvete". Betragtninger om en nyoppdaget hulemaling på Trenyken, Røst, Nordland. *Univ. Oldsaksamling Årbok* 1993/1994, s. 121- 150. 16 sider.

Hesjedal, A. 1992: Veideristninger i Nord-Norge, datering og tolkningsproblematikk. *Viking* 1992, s. 27-53. 16 sider.

Johansen, A. B. 1988: Bildene i Troillhåle. *Årbok for Helgeland* 1988, s. 29–32. 3 sider.

Marstrander, S. 1965: Fingalshulen i Gravvik, Nord-Trøndelag. *Viking* XXIX, s. 147–165. 13 sider

Petersen, Th. 1914: Solsemhulen paa Leka. En boplads fra arktisk stenalder. Foreløpig meddelelse. *Oldtiden* IV, s. 25–41. 9 sider.

Sognnes, K. 1983: Prehistoric Cave Paintings in Norway. *Acta Archaeologica* vol. 53/1982, s. 101–118. 10 sider.

(67 sider)

ARKEOLOGISKE EKSEMPLER 2: ENDRINGSTEORIER AVSPEILET I NEOLITTISERINGSPROSESSEN

Bender, Barbara 1978: "Gatherer-hunter to farmer: a social perspective." I: *World Archaeology* vol 10, 2. 15 sider.

Binford, L. R. 1968: *Post-Pleistocene Adaptations*. New Perspectives in Archaeology, S R Binford & L R Binford (eds), Chicago: Aldine. s 313-41. 24 sider.

Braidwood, R. J. & B. Howe 1962: "Southwestern Asia beyond the lands of the Mediterranean Littoral." I: *Courses toward Urban Life, Viking Fund Publications in Anthropology No. 32*, Wenner-Gren Foundation, Braidwood, R J & GR Willey (eds), s 132-146. 13 sider.

Childe, V. G. 1936: "The Neolithic Revolution." Kap V, I: *Man makes himself*, 37 sider. Boken finnes i en rekke utgaver som f.eks. Fourth Edition, The Fontana Library (Collins) 1966.

Flannery, K. V. 1968: "Archaeological systems theory and Early Mesoamerica." I: *Anthropological Archaeology in the Americas*. B.J. Meggers (red). Washington, s 67-87, 20 sider.

Hodder, I. 1990: *The Domestication of Europe*, kapitel 1 "Introduction" og kapitel 2 "The Domestication of Society", s 1-43 (37 s).

Haaland, R. 1997: "Emergence of sedentism: new ways of living, new ways of symbolizing." I: *Antiquity* vol 71:272, s 374-85. 7 sider.

(153 sider)

Arkeologiske Eksempler 3: Materiel kultur

Högberg, A. (red) 2000: *Artefakter – arkeologiske ting. En bok om föremål ur ett arkeologisk perspektiv.* Lund. Ca. 100 sider.

Arkeologiske Eksempler 4: Agency og hantverkskunnskap (84 sider)

Bentz Høgseth, H. 1999: Handlingsbasert kunnskap. Bygningsslevninger som kilde til kunnskap i det arkeologiske materiale. *Primitive tider*, p. 38-44. 5 sider.

Dobres, M.-A. & J. E. Robb 2000: Agency in archaeology: paradigm or platitude? In: Dobres & Robb (red): *Agency in Archaeology*, Routledge: London, s. 3-17. 12 sider.

Eriksen, B. V. 2000: "Chaine opératoire" – den operative proces og kunsten at tænke som en flinthugger. I: Eriksen, B.V. (Red): *Flintstudier. En håndbog i systematisk analyse af flintinventarer.* Aarhus Universitetsforlag: Århus, s. 75-100. 17 sider.

Godal, J. B. 2000: Handlingsboren kunnskap. *Spor 1/2000*, s. 27-30. 4 sider

Grimm, L. 2000: Apprentice flintknapping. Relating material culture and social practice in the Upper Palaeolithic. In J. Sofaer Derevenski (ed): *Children and Material Culture.* Routledge, London, p. 53-71. 11 sider.

Greenfield, P. 2000: Children, material culture and weaving. In J. Sofaer Derevenski (ed): *Children and Material Culture.* Routledge, London, p. 72-86. 11 sider

Pálsson, G. 1994: Enskilment at sea. *Man (N.S.)* 29, 901-927. 24 sider.

I alt ca. 1000 sider

Supplerende lesning og oppslagsverker (seminarer):

Renfrew, C & P. Bahn (red) 2005: *Archaeology: The Key Concepts.* Routledge: London. ca 250 s.

Østmo, E. & L. Hedeager (red) 2005: *Norsk arkeologisk leksikon.* Pax forlag: Oslo (ca 500 s).

ARK1112 EUROPAS ARKEOLOGI

PENSUM

Paleolitikum:

Cunliffe, B. (red.) 1997: *Prehistoric Europe: An Illustrated History*. Kap. 1-2, s.5-79. Oxford University Press, Oxford. (74s)

Milisauskas, S. (red) 2002: *European Prehistory. A Survey*. Kap. 1-4, s. 15-114. Kluwer Academic /Plenum Publishers: New York*. (99s)

Mesolitikum:

Cunliffe, B. (red) 1997: *The Oxford Illustrated Prehistory of Europe*. Kap. 3, s.79-135. Oxford University Press, Oxford. (56s)

Milisauskas, S. (red) 2002: *European Prehistory. A Survey*. Kap. 5, s. 115-142. Kluwer Academic /Plenum Publishers: New York*. (27s)

Neolitikum:

Cunliffe, B. (red) 1997: *The Oxford Illustrated Prehistory of Europe*. Kap. 4, s.136-166. Oxford University Press, Oxford. (30s)

Thomas, J. 1999: *Understanding the Neolithic*. Kap. 4-6, s. 62-162 og 10, s. 221-229. Routledge, London. (108s)

Milisauskas, S. (red) 2002: *European Prehistory. A Survey*. Kap. 6-8, s. 143-270. Kluwer Academic /Plenum Publishers: New York*. (123s)

Bronsealder:

Cunliffe, B. (red.) 1997: *Prehistoric Europe: An Illustrated History*. Kap. 6-9, s. 202-335. Oxford University Press, Oxford. (133s)

Demakopoulou, K. (red) 1999: *The Gods and Heroes of the European Bronze Age*, s. 29-72. Thames and Hudson, London. (43s)

Milisauskas, S. (red) 2002: *European Prehistory. A Survey*. Kap. 9, s. 271-334. Kluwer Academic /Plenum Publishers: New York*. (63s)

Jernalder:

Arafat K., C. Morgan 1994: Athens Etruria and the Heuneburg : mutual misconceptions in the study of Greek barbarian relations, i: Morris, I. (red), *Classical Greece. Ancient histories and modern archaeologies*, s. 108-134, Cambridge University Press: Cambridge. (26s)

Collis, J. 1992: *The European Iron Age*, Kap. 1-4, s. 9-81. Batsford: London. (72s)

Gorbea, A. M. 1991: The Celts of the Iberian Peninsula. I: Andreose, M. (red) 1991: *The Celts*, s. 389-407. Thames and Hudson: London. (18s)

Jovanovic B., Popovic P. 1991: The Scordisci. I: Andreose, M.(red) 1991: *The Celts*, s. 337-348. Thames and Hudson: London. (11s)

Romerne, Europa og Senantikken:

Bowersock, G. W., P. Brown, O. Grabar 2001: *Interpreting Late Antiquity*. Belknap Harvard: Cambridge Mass., s. 1-254 og 258-272. (273 s)

Cunliffe, B. (red.) 1997: *Prehistoric Europe: An Illustrated History*. Kap. 12, s. 411-447. Oxford University Press: Oxford.

Hedeager, L., H. Tvarnø 2001: *Tusen års Europahistorie. Romere, germanere og nordboere*. Pax Forlag: Oslo. (292s)

Swift, E. 2000: *The End of the Western Roman Empire. An Archaeological Investigation*. Tempus: Gloucestershire. (135 s)

Wells, P. S. 1999: *The Barbarians Speak. How the Conquered Peoples shaped Roman Europe*. Princeton University Press: Princeton, New Jersey . 227 s.

Ca. 1800 sider

Supplerende lesning:

Kristiansen, K.1998 : *Europe before history*. Kap.1-3, s.1-62. Cambridge University Press: Cambridge. (61s)

Renfrew, C., P. Bahn 1991: *Archaeology Theory, Method and Practice*. Kap. 8-10, s. 311-420. Thames and Hudson: London. (109s)

Ødegaard, K. 2000: Arkeologiske kilder i kulturhistoriske studier. I: Iddeng, J. (red): *Ad fontes : antikkvitenskap, kildebehandling og metode*, s. 89-97. Norsk klassisk forbund: Oslo. (8s)

Ca. 200 sider

Bakgrunns litteratur / Oppslagsverk:

Darvill, T. 2002: *The Concise Oxford Dictionary of Archaeology*. Oxford University Press: Oxford.

Delson, E. et alii (red) 2000: *Encyclopedia of Human Evolution and Prehistory*. Garland Publishers: New York/London.

Filip, J. (red) 1966, 1969: *Enzyklopädisches Handbuch zur Ur- und Frühgeschichte Europa*, I-II. W. Kohlhammer Verlag: Stuttgart Berlin Köln Mainz.

Freeden, U. von, S. von Schnurbein (red) 2003: *Spuren der Jahrtausende. Archäologie und Geschichte in Deutschland*. Theiss: Stuttgart.

Peregrine, P. N, M. Ember (red) 2001: *Encyclopedia of Prehistory, vol. 4: Europe*. Kluwer Academic/Plenum Publishers, New York*.

Reallexikon der Germanischen Altertumskunde. W. de Gruyter: Berlin New York.

Scarre, C. (red) 1988: *Past Worlds: The Times Atlas of Archaeology*. Times Books: London.

Wieczorek, A., H.-M. Hinz (red) 2000: *Europas Mitte um 1000*, Bd. I-III, Theiss: Stuttgart.

* OBS Forlaget Kluwer Academic/Plenum Publishers inngår nu i The New Springer, se <http://www.springeronline.com/sgw/cda/frontpage/0,11855,5-102-2-122622-0,00.html>

ARK1113 NORDENS ARKEOLOGI

PENSUM

OVERSIKTER:

Badou, Everf 1995: *Norrlands forntid – ett historiskt perspektiv*. Umeå (150 s)

Hårdh, Birgitta 1993: *Grunddragen i Nordens förhistoria*. Lund. (115 s)

Jensen, Jørgen 1982/2000: *The Prehistory of Denmark*, kap. 1-18. London.
(200 s)

Lillehammer, Arnvid 1994: *Fra jeger til bonde*. Aschehougs Norgeshistorie 1, s.
16-139. Oslo. (75 s)

Olsen, Bjørnar 1994: *Bosetning og samfunn i Finnmarks forhistorie*. Oslo. (140 s)

STEINALDER:

Bang-Andersen, Sveinung 1995: Coast/Inland Relations in the Mesolithic of
Southern Norway. *World Archaeology* 27, s. 427-443. (12 s)

Bjerck, Hein 1993: Mesolithic Site Types and Settlement Pattern at Vega,
Northern Norway. *Acta Archaeologica* 60, s. 1-32. (30 s)

Bergsvik, Knut Andreas 2002: Task groups and Social Inequality in Early
Neolithic Western Norway. *Norwegian Archaeological Review* 35: 1-25.
(25 s)

Goldhahn, Joakim 2002: Roaring Rocks: An Audio-Visual Perspective on
Hunter-Gatherer Engravings in Northern Sweden and Scandinavia.
Norwegian Archaeological Review 35: 29-56. (29s)

Helskog, Knut 1999: The Shore Connection: Cognitive Landscape and
Communication with Rock Carvings in Northernmost Europe.
Norwegian Archaeological Review 32, s. 73-92 (19 s)

Nærøy, Arne Johan 1999: The Norwegian Stone Age in South Scandinavian
and Northwest European Context. *Museumslandskap*. AmS rapport
12B, s. 463-488. (30 s)

- Olsen, Asle Bruen & Alsaker, Sigmund** 1984: Greenstone and Diabase Utilization in the Stone Age of Western Norway. *Norwegian Archaeological Review* 17, s. 71-103. (30 s)
- Pavlov, P, Svendsen, J. I & Indrelid, S.** 2001: Human presence in the European Arctic nearly 40,000 years ago. *Nature* 413, s. 64-67. (3 s)
- Pettersen, Kristian** 1999: The Mesolithic in southern Trøndelag. *The Mesolithic of Central Scandinavia*, Universitetets oldsaksamlings skrifter ny rekke 22, s. 153-166. (13 s)
- Rokoengen, Kåre & Johansen, Arne B.** 1996: Possibility for early settlement on the Norwegian continental shelf. *Norsk geologisk tidsskrift* 76, s. 121-125. (4 s)
- Sognes, Kalle** 2001: Land of Elks – Sea of Whales: Landscapes of the Stone Age Rock-Art in Central Scandinavia. I *European Landscapes of Rock-Art* red. av G. Nash & C. Chippindale, s. 195-209. London (14 s.)
- BRONSEALDER:**
- Bakka, Egil** 1976 [1994]: *Arktisk og nordisk i bronsealderen*. *Miscellanea* 27, s. 7-47. (41 s)
- Bolin, Hans** 1999: Crossroads of Culture. I *Kulturlandskapets korsvegar*, s. 98-138. *Stockholm Studies in Archaeology* 19, s. 98-133. (35 s)
- Grønnesby, Geir** 1998: Komposisjon og kommunikasjon: Bronsealderens helleristninger i Skatval, Nord-Trøndelag, Norge. *Bronsealder i Norden – regioner og interaksjon*. *Ams Varia* 33, s. 131-136. (5 s)
- Huurre, Matti** 1986: The Eastern Contacts of Northern Fennoscandia in the Bronze Age. *Fennoscandia Archaeologica* 3, s. 51-58. 6 s.
- Kristiansen, Kristian** 1987: Centre and periphery in Bronze Age Scandinavia *Centre and Periphery in the Ancient World*, s. 74-85. Cambridge. (10 s)
- Kaul, Flemming** 1995: Ships on Bronzes. *The Ship as Symbol in Prehistoric and Medieval Scandinavia*, s. 59-70. (10 s)
- Larsson, Thomas B.** 1999: Symbols in a European Bronze Age Cosmology. *Communications in Bronze Age Europe*, s. 9-16. Stockholm (8 s)
- Løken, Trond** 1998: Hustyper og sosial struktur gjennom bronsealder på Forsandmoen, Rogaland, Sørvest-Norge. *Bronsealder i Norden – regioner og interaksjon*. *Ams Varia* 33, s. 107-121. Stavanger. (12 s)

Pønne, Preben 1993: Problemer omkring bronzealderens metalhåndværkere. *Økonomi och näringsformer i nordisk bronsålder*, s. 71-92. Umeå. (21 s)

Sognnes, Kalle & Haug, Anne 1998: Searching for Hidden Images: Rock Art Geography in Stjørdal, Trøndelag, Norway. *Rock Art Research* 15: 98-106. (8 s)

Sørensen, Marie Louise Stig 1989: Looking at Peripheries: Reproduction of Material Culture in Late Bronze Age Scandinavia and England. *Bronze Age Studies*, s. 63-76. Stockholm. (12 s)

JERNALDER:

Dommasnes, Liv Helga 1991: Arkeologi og religion. *Nordisk hedendom*, s. 47-64. Odense. (16 s)

Hedeager, Lotte 1992: *Danmarks jernalder: mellem stamme og stat*, kapittel VIII-IX, s. 195-209. Århus. (15 s)

Hedeager, Lotte 1993: Krigerøkonomi og handelsøkonomi i vikingetiden. *Norden og Europa i vikingetid og tidlig middelalder*, s. 36-68. (32 s)

Hedeager, Lotte 1997: Skandinavisk dyreornamentikk: symbolsk representasjon av en førkristen kosmologi. *Et hus med mange rom*. AmS Rapport 11A, s. 219-237. Stavanger. (17 s)

Hofseth, Ellen Høigård 1988. Liten tue velter ... : Problemer knyttet til manns- og kvinnegravens fordeling i Nord-Rogaland. AmS skrifter 12, s. 5-38. (32 s)

Ilkjær, Preben 2003: Danske krigsbytteofringer. *Sejrens triumf: Norden i skyggen af det romerske imperium*, s. 44-64. København (20 s)

Jørgensen, Roger 1988: Spannforma leirkar: opphavsproblemet sett fra en nordskandinavisk synsvinkel. *Viking* 1988, s. 51-65. (11 s)

Kaul, Flemming 2003: Hjortspringfundet: det eldste af de store nordiske krigsbytteofre. *Sejrens triumf: Norden i skyggen af det romerske imperium*, s. 212-223. København. (12 s)

Myhre, Bjørn 1987: Frå smårike til stat. *Hafsfjord: fra rikssamling til lokalt selvstyre*, s. 111-125. Stavanger. (14 s)

Skre, Dagfinn 2001: The Social Context of Settlement in Norway in the First Millennium AD (+ kommentarer). *Norwegian Archaeological Review* 34: 1-34 (34 s.)

Solberg, Bergljot 2001: *Jernalder i Norge*. Oslo. (250 s)

Stenvik, Lars F. 1990: Jernvinna i Midt-Norge. *Heimen* 1990, s. 209-218. (9 s)

Stoklund, Marie 2003: De første runer – germanernes skriftsprog. *Sejrens triumf: Norden i skyggen af det romerske imperium*, s. 172-178. København. (7 s)

Storli, Inger 2000: "Barbarians" of the North: Reflections on the Establishment of Courtyard Sites in North Norway. *Norwegian Archaeological Review* 33: 81-116 (35 s).

MIDDELALDER:

Berglund, Birgitta 1994: Saga, sentra og kystbosetning. *Helgeland historie 2*, s. 27-90. Mosjøen. (63 s)

Christophersen, Axel 1989. Kjøpe, selge, bytte, gi: Vareutveksling og byoppkomst i Norge ca. 800-1100. *Medeltidens fødsel*, s. 109-145. Lund. (34 s)

Gräslund, Anne-Sofie 2001: *Ideologi och mentalitet: om religionsskiftet Skandinavien från en arkeologisk horisont*. Opia 29. Uppsala. (135 s)

Solli, Brit 1995: Fra hedendom til kristendom: religionsskiftet i Norge i arkeologisk belystning. *Viking* 1995, s. 23-48. (23 s)

Steinsland, Gro 1995: Hvordan ble hedendommen utfordret og påvirket av kristendommen?. *Møtet mellom hedendom og kristendom i Norge*, s. 9-27. (17 s)

Vibe-Müller, Inger Helene 1991. Fra ættfelleskap til sognfelleskap: om overgangen fra hedensk til kristen gravskikk. *Nordisk hedendom*, s. 359-372. Odense. (11 s)

ARK1120 FELTARKEOLOGISK METODE I

PENSUM

OVERSIKTER:

De eldste sporene i jordbrukslandskapet 1999. Norsk bondelag. 10 sider.

Greene, Kevin 1996: *Archaeology. An Introduktion*. Routledge, Bath 1996, side 19 – 25 og side 50 – 84. 40 sider

Jacobsen, Harald og Jørn-R. Follum 1997: *Kulturminner og skogbruk*. Side 12 – 241, 229 sider

Terje Gansum, Gro B. Jerpåsen og Christian Keller 1997: *Arkeologisk landskapsanalyse med visuelle metoder*, AmS Varia 28, side 7 – 50 43 sider.

KULTURMINNEFORVALTNING OG REGELVERK:

Gaukstad, Even 2001: Hovedaktørene i kulturminneforvaltningen. I: *Kulturminnevern. Lov forvaltning, håndhevelse* Bind II. Kap. 3.5, s. 136-145. 9 sider.

OPPMÅLING:

Keller, Christian 1984: *En innføring i oppmålingsteknikk for arkeologer*. Universitetets Oldsaksamling Oslo 1984. Side 4 – 94. 90 sider

FORSKJELLIGE KULTURMINNETYPER:

Alsaker, Sigmund 1995: Fiskevær gjennom 1500 år. *SPOR* 1995 nr. 1. 3 sider.

Arkeo 1988: Gravskikk i forhistorisk tid (temanummer) *ARKEO* nr. 1 1988. 7 sider.

Bay, Jørgen og Staal, Benny 2003: *En stenalderboplads. Ideer til historiske værkstedaktiviteter og tværfagligt arbeidje i skolen og friluftslivet*. Skoletjenesten, Lejre Forsøgssenter 111 sider.

- Berglund, Birgitta** 1993: Gamle spor etter åkerbruk i Midt-Norge. *SPOR* 1993 nr. 2.
- Berglund, Birgitta** 1994: Samfunnsorganisasjon på Helgelandskysten i jernalderen. *SPOR* 1994 nr. 1. 3 sider.
- Binns, Kari Støren og Preben Rønne** 1996: Dødekult i steinalderen – likheter og motsetninger i Sør og nord. *SPOR* 1996 nr. 2. 4 sider.
- Bjerck, Hein B.** 1989/95: Forskningsstyrt kulturminneforvaltning på Vega, Nordland. *Gunneria* 61. side 22 – 192. 170 sider.
- Christophersen, Axel** 1994: Borgen på berget – Sion, kong Sverresborg utenfor Trondheim. *SPOR* 1994 nr. 2. 2 sider.
- Farbregd, Oddmund** 1986: Elveosar – gamle sentra på vandring. *SPOR* 1986 nr. 2. 4 s.
- Farbregd, Oddmund** 1989: Tjørebrenning – ein enkel, men spennande kunst. *SPOR* 1989 nr. 1. 2 sider.
- Farbregd, Oddmund** 1993: Gravskikk: Vrimmel av variasjon. *SPOR* 1993 nr 1. 4 sider.
- Farbregd, Oddmund** 1993: Vikingetidsfunn på Vang. Oppdal historielag, *Særtrykk av "Bøgda vår"*. 14 sider.
- Fjellheim, Sverre** 1989: Det sørsamiske kulturlandskapet. *SPOR* 1989 nr 2. 2 sider.
- Grønnesby, Geir** 1999: Fortidens hus på Kvenild. *SPOR* 1999 nr 1. 1 side
- Grønnesby, Geir** 2000: Langhus fra eldre jernalder på Hovde, *Årbok for Fosen*. Side 41 – 52. 11 sider
- Haug, Anne** 2003: På sporet av den eldste bosetningen i Kristiansund. *Årbok for Nordmøre*. Side 8 – 48. 40 sider
- Henriksen, Merete Moe** 1998: " Til mat og klede den mann har trong som over fjell har fare". Ferdsel og jernalderbosetning i Agdenes og Snillfjord. *Årbok for Fosen* Side 7 – 28. 21 sider
- Henriksen, Merete Moe** 2003: Langs forhistoriske vegfar i Strinda. *Årbok for Strinda Historielag* side 59 – 73. 14 sider
- Herje, Torunn** 1986: Valseidet i Bjung ... et høvdingesete i eldre jernalder. *SPOR* 1986 nr. 2. 2 sider.

- Jasinski, Marek** 1993: Kong Øysteins havn på Agdenes – en maritim forskningsopgave. *SPOR 1993 nr 2*. 2 sider.
- McLes, Chris** 1994: Et samfunn bak murene – håndverkermiljøet i Erkebispegården. *SPOR 1994 nr 1*. 3 sider.
- Nymoen, Pål** 1995: Sjøveien over land – om eid og båtdrag i Midt-Norge. *SPOR 1995 nr. 1*, 3 sider.
- Nymoen, Pål** 1996: Naturhavner og vareutveksling på kysten. *SPOR 1996 nr. 1*, 2 s.
- Petersen, Peter Vang** 1999: *Flint fra Danmarks Oldtid*. København 1999 side 21-47. 12 sider.
- Petterson, Kristian** 1986: Kuløy – sentralt i går, utkant i dag. *SPOR 1986 nr. 2*, 2 sider.
- Petterson, Kristian** 1989: Spor i landskapet – om å leve på minner og ta vare på kulturlandskapet. *SPOR 1989 nr. 2*, 3 sider.
- Petterson, Kristian** 1996: Dolmsundet i Hitra – et kulturhistorisk perlebånd. *SPOR 1996 nr. 2*, 2 sider.
- Smedstad, Ingrid** 1986: Veier i myr – broanlegg fra vikingetid og middelalder i Trøndelag. *SPOR 1986 nr. 1*. 2 sider.
- Smedstad, Ingrid** 1995: Spor etter veiforbindelsene over Kjølen. *SPOR 1995 nr. 2*. 3 s.
- Sognes, Kalle** 1989: Helleristningenes landskap. *SPOR 1989 nr. 2*. 2 sider.
- Sognes, Kalle** 1996: Det religiøse landskapet – ideologiske skiftninger gjennom 7000 år . *SPOR 1996 nr. 2*. 4 sider.
- Sognes, Kalle** 2000: Valseidet i Bjung – landskap for de døde? *SPOR 2000 nr. 1*. 2 s.
- Stenvik, Lars** 1996: Slipsteinsberget i Sparbu – gammel steinindustri i et kleberbrudd. *SPOR 1996 nr. 1*. 2 sider.
- Stenvik, Lars** 1987: Gammel jernframstilling i Trøndelag. *SPOR nr. 1 1987*. 5 sider.
- Stenvik, Lars** 1989: Tovmoen i Budal – et fysisk arkiv om bruk av utmarka langt bakover i tid. *SPOR 1989 nr. 1*. 2 sider.

Sveian, Harald og Arne J. Reite 1995: Elveerosion og leirskred i fjorrdaler – en landskapsutvikling styrt av landhevningen etter siste istid. *SPOR* 1995 nr. 1. 2 sider.

Teisen, Michael 1995: Skips og båtfunn som kulturminner og kildemateriale. *Rapport fra seminar 22 – 25 september 1993. Korshavn ved Lindesnes. Norges forskningsråd.* Side 27 – 33. 6 sider

Tuddenham, David 1999: Muligheter for spor etter tidlig bosetning i innlandets innsjøer. *Midtnordisk arkeologisymposium Vitark 3* Vitenskapsmuseet NTNU Trondheim 2003. side 77 – 85. 8 sider

Wik, Birgitta 1986: Tjøttaøyene og høvdingemakt for tusen år siden. *SPOR* 1986 nr. 2. 3 sider.

Westerdahl, Christer 1995: Det maritima kulturlandskapet – ett återseende. *Rapport fra seminar 22 – 25 september 1993. Korshavn ved Lindesnes. Norges forskningsråd.* Side 95 – 102. 7 sider

Ystgård, Ingrid 1999: Tanem – borger og samfunn i førromersk jernalder. *SPOR* 1999 nr. 1. 2 sider.

SKJØTSEL OG RESTAURERING:

Riksantikvaren 1998: *Automatisk fredete arkeologiske kulturminner. Riksantikvarens informasjon om kulturminner Kapittel 7.2 og 7.3,* 26 sider.

DET URBANE LANDSKAP:

Christoffersen, Axel 1989: Landet byen bygde - tverrfaglig samarbeid kaster nytt lys over jernalderens natur- og kulturlandskap på Nidarnes-halvøya. *Spor* nr. 2 1989, 3 s.

Christoffersen, Axel 1992: Folk og bebyggelse i middelalderens Trondheim. *SPOR* nr. 2 1992, 5 sider.

ANBEFALT LITTERATUR:

Helskog, Indrelid og Mikkelsen 1976: Morfologisk klassifikasjon av slåtte steinartefakter *Universitetets Oldsaksamlings årbok 1972 – 1974* Side 9 – 38. 19 sider

Jeg ser på Oldsaker 1973 Politikens forlag

Petersen, Jan 1928: *Vikingetidens smykker*

Petersen, Jan 1955: *Vikingetidens smykker i Norge*. Katalog over utstillingen av norske smykker fra Vikingetiden

Rygh, Oluf 1885: *Norske Oldsaker*

Vikingatidens ABC 1995 (nytt opplag) Statens Historiska Museum

Totalt: 966 sider

Alle artiklene som er hentet fra "Spor", er lagt ut på Vitenskapsmuseets nettsider.

ARK2215 HISTORISK ARKEOLOGI I

Målsetting: Å gi en generell innføring i teorigrunnlag, mål, metoder og viktige problemstillinger i 1980- og 1990-tallets historiske arkeologi i Norden.

PENSUM

1. INTRODUKSJON TIL HISTORISK ARKEOLOGI

Andrén, Anders 1997: *Mellan ting och text. En introduktion till de historiska arkeologierna*, s 11- 45 og 112-187. Stockholm, Brutus Östling bokförlag Syposium. 111 sider.

Buchli, Victor & Gavin Lucas 2001: *Archaeologies of the contemporary past*. London, Routledge,. S. 3-18 og 171-191. 37 sider.

Christophersen, Axel 1992: Mellom tingenes tale og tekstens tyrrani. Om faglig identitet og selvforståelse i historisk arkeologi. *Meta* 1992 nr. 4, s. 70-85. 15 sider.

Johnson, M. 1993: Notes towards an archaeology of capitalism. I C. Tilley (ed): *Interpretative Archaeology*. Oxford, Berg Publishers, s. 327-353. 36 sider.

Leone, Mark P. 1988: The relationship between archaeological data and the documentary record: Eighteenth century gardens in Annapolis, Maryland. *Historical Archaeology* 22 (1), s. 29-35. 6 sider.

Thomas, David Hurst 1999: *Archaeology: Down to Earth* (3rd edition), s 508 - 555. 48 sider.

253 sider

2. KONGEMAKT OG KRISTNING I ARKEOLOGISK PERSPEKTIV

A. Fra hedendom til kristendom

McNicol, John 1997: *Plassering av de første kirkene i Norge i forhold til de første kultstedene*. KULT's Skriftserie 98. Oslo, Norges forskningsråd, s 11-21 og s 185 -240. 67 sider.

Roesdahl, Else 1993: Pagan Beliefs, Christian Impact and Archaeology – a Danish view. I A. Faulkes & R. Perkins (eds): *Viking revaluations. Viking Society Centenary Symposium* 14. -15. may 1992, London, University College, s 128 -135. 8 sider.

Skre, Dagfinn 1995. Kirken før sognet. Den tidligste kirkeordningen i Norge. I: H-E. Lidén (ed): *Møte mellom hedendom og kristendom i Norge*. Oslo, Universitetsforlaget, s 170 - 233. 64 sider.

Steinsland, Gro 1996. Konflikten mellom kristendom og hedendom rundt år 1000. I: J.F. Krøger & H.-R. Naley (eds): *Nordsjøen - Handel, religion og politikk. Karmøyseminaret 94/95*. Stavanger, Dreyer bok, s 109 - 118. 10 sider.

B. Territoriell og politisk samling

Hyenstrand, Åke 1989: Riksbildningsfrågora i belysning av arkeologisk källmaterial. I A. Andrén (ed): *Medeltidens födelse*. Lund, s 161 - 169. 9 sider.

Myhre, Bjørn 1993: Rogaland forut for Hafrsfjordslaget. I M. S. Veia (ed): *Rikssamlingen og Harald Hårfagre. Historisk seminar på Karmøy* 10. - 11. juni 1993. Kopervik, Karmøy kommune, s 41 - 60. 20 s.

178 sider

3. Fra KAUPANG TIL KJØPSTAD

Andrén, Anders 1998: Från antiken til antiken. Stadsvisioner i Skandinavien före 1700. I S. Thorman & M. Hagdahl (eds): *Staden: Himmel eller helvete*. Stockholm, Informationsforlaget. ss 142 - 184. 43 sider.

Benevolo, Leonardo 1995: *The European City*. Oxford, Blackwell, s. 23-73. 51 sider.

Christophersen, Axel 1998. Opprinnelsen til våre eldste byer. *P2 Akademiet*. Oslo, Transit, s 22 – 33. 12 sider.

Christophersen, Axel & Sæbjørg W. Nordeide 1994/1999: *Kaupangen ved Nidelva*. Riksantikvarens Skrifter 7. Oslo, Riksantikvaren, s 263 - 292. 30 sider.

Saunders, Tom 1995: Trade, towns and states: a reconsideration of early medieval Economics. *Norwegian Archaeological Review* 28, s. 31- 53. 23 sider.

Øye, Ingvild (red) 1992: *Våre første byer*. Onsdagskvelder i Bryggens Museum 7. Bergen, Bryggens museum, s 7 – 116. 110 sider.

269 sider

4. LANDSKAP, TERRITORIUM OG ROM

A. Kulturlandskap og grenser

Andrén, Anders 1985: Avgränsning eller tilhörighet? Olika principer för social organisation. I K. Kristiansen (ed): *Nordisk TAG. Rapport fra den 1. Nordiske TAG-konferansen, Helsingør*. København, Københavns universitet, s 23 - 30. 8 s.

Gren, Leif 1989: Platon mitt i byn. Kyrkosocknens oppkomst från monumentologisk synpunkt. I Å. Hyenstrand & M. Burström (eds): *Mänsklighet genom millenier*. Stockholm, Riksantikvarieämbetet s 63 - 70. 8 sider.

Hedvall, R. 1997: "Boundaries in the landscape." I H. Andersson, P. Carelli, L. Ersgård (eds): *Visions of the Past*. Lund Studies in Medieval Archaeology 19. Stockholm, Riksantikvarieämbetet, s 603 - 623. 21 sider.

Muir, R.ichard 1999: *Approaches to Landscape*. Brasingstoke, Macmillan press, s.1-98. 98 sider.

B. Det sakrale rommet

Christie, Håkon 1981: Stavkirkene – arkitektur. I K. Berg (red): *Norges Kunsthistorie*, bd 1. Oslo, Gyldendal, s 139 - 173. 35 s.

Ekroll, Øystein 1997: *Med kleber og kalk*. Oslo, Det norske samlaget, s. 63-128. 66 sider.

Lidén, Hans-Emil 1981: Middelalderens stenarkitektur i Norge. I K. Berg (ed): *Norges Kunshistorie* bd 2. Oslo, Gyldendal, s 7 - 46 og 67 - 95. 69 sider.

Wienberg, Je 1997: The Decline and Fall of the Church. The Middle Ages, Gothicization, and the Reformation. I H. Andersson, P. Carelli, L. Ersgård

(eds): *Visions of the Past*. Lund Studies in Medieval Archaeology 19, s 455 - 466. 12 sider.

C. Maktens bolig

Eriksson, Anna-Lena 1995: *Maktens boningar. Norska riksborgar under medeltiden*. Lund studies in Medieval archaeology 14. Stockholm, Almqvist & Wiksell, s 111 - 166. 56 sider.

Larsson, Stefan & Tom Saunders 1997: Order and Architecture in the Age of Transition: A social Analysis of the Archbishop's Palace in Trondheim, Norway. *Norwegian Archeological Review* 30, s. 79-100. 22 sider.

Olsen, Rikke A. 1996: *Borge i Danmark*. København, Fremad, s. 11- 27. 17 sider.

D. Den profane boligen

Christophersen, Axel 1999: Norm, handling og identitet. Om boligkultur og sosial romliggjøring i urbane miljøer i norsk middelalder. I E. Mundal & I. Øye (red): *Norm og praksis i middelaldersamfunnet*. Kulturtekster 14. Bergen, Senter for europeiske kulturstudier, s. 116-148. 33 sider.

Christophersen, A. og Nordeide, S. W. 1994/1999: Kaupangen ved Nidelva. *Riksantikvarens Skrifter* 7. Oslo, Riksantikvaren, s 158-212. 55 sider.

Pearson, Michael Parker & Colin Richards 1994: *Architecture & Order, Approaches to Social Space*. London, Routledge, kap. 1 og 2, s. 1-30, 38-67. 58 sider.

Samson, Ross 1990: Introduction. I R. Samson (ed): *The Social Archaeology of Houses*. Edinburgh, Edinburgh University Press. s. 1-17. 17 sider.

Thomasson, J. 1997: Private Life made Public. One Aspect of the Emergence of the Burghers in medieval Denmark. I H. Andersson, P. Carelli, L. Ersgård (eds): *Visions of the Past*. Lund Studies in Medieval Archaeology 19, s 697 - 726. 30 sider.

605 sider

5. DET DAGLIGE BRØD

A. Bosetning og ressursutnyttning

Bertelsen, Reidar 1989: Gårdshaugene i Nord-Norge. Eksempler på nordatlantiske teller. *Hikuin* 15, s 171 - 180. 10 sider.

Iversen, Frode 1998: Godsdannelser på Vestlandet i vikingtid og middelalder – et eksempel fra Jølster. I I. Øye (ed): *Samfunn i endring. Fra vikingtid til reformasjonen. Onsdagskvelder i Bryggens Museum* 13. Bergen, Bryggens museum, s 41- 63. 23 sider.

Johannessen, Live 1998: Strandtufter – spor etter tidlige fiskevær? I I. Øye (ed): *Samfunn i endring. Fra vikingtid til reformasjonen. Onsdagskvelder i Bryggens Museum* 13. Bergen, Bryggens museum, s 26 - 39. 14 sider.

Kaland, S. H. H. 1987: "Viking/Medieval Settlement in the Hearthland Area of Nordhordaland." I J. E. Knirk (ed): *Proceedings of the Tenth Viking Congress, Larkollen, Norway, 1985*. Universitetets Oldsaksamlings Skrifter. Ny rekke 9. s 171-189. 19 s.

Magnusson, Gert 1998: Järnverk och bergsbruk under medeltiden. *META* 1998 (1), s 26 - 47. 22 sider.

Sørheim, Helge 1997: The origin of commercial fisheries and the trade of stockfish in the northern part of Western Norway. I C. de Boe & F. Verhaege (eds): *Exchange and Trade in Medieval Europe*. Papers of the "Medieval Europe Brügge 1997 Conference" 3, s 107 - 116. 10 sider.

B. Handel, håndverk og konsumpsjon

Carelli, P. og P. Kresten 1997: Give us this day our daily bread. A study of Late Viking and medieval Quernstones in South Scandinavia. *Acta Archaeologica* 68, s 109 - 127. 18 sider.

Carelli, Peter 1998: Varubytet i medeltidens Lund. Uttryck för handel eller konsumtion? *META* 1998 (3), s 3 - 25. 23 sider.

Grinder-Hansen, Keld. 1994: Mønter som kilde til middelalderens økonomiske historie - en præsentasjon af et kildemateriale. I: *fortid og nutid juni 1994*, s. 101-133. 33 sider.

Jasinski, Marek E. 1997: European commercial Arctic Whaling reconsidered – Archaeological Data. I G. de Boe & F. Verhaege (eds): *Exchange and Trade in Medieval Europe*. Papers of the "Medieval Europe Brügge 1997" Conference 3, s 119 -129. 11 sider.

Roslund, M. 1995: Tools of Trade – Spatial Interpretations of Trade Activities in Early Medieval Sigtuna. *Meddelanden från Lunds Universitets Historiska Museum, New series*, 10, s 145 - 157. 13 sider.

Schia, Erik 1989: Varetilførsel fra landsbygda til Oslo i middelalder. Med bakgrunn i arkeologiske utgravninger i Gamlebyen. *Universitetets Oldsaksamling. Årbok 1986/88*, s 143 - 158. 16 sider.

212 sider

Totalt 1517 sider

ARK2216 MARITIM ARKEOLOGI I

PENSUM

GENERELT

Muckelroy, Keith 1978: *Maritime Archaeology*. Cambridge University Press. 253 sider.

Cunliffe, Barry 2001. *Facing the Ocean*. Oxford University Press. s: 109-310. Ca. 120s.

TEORI OG METODE

Carpenter, Steven P 1991: *Fra Undervanns Arkeologi til Maritim Arkeologi – et forskningshistorisk tilbakeblikk og nye muligheter*. Hovedfagsavhandling i arkeologi, Universitetet i Tromsø, s 1-59. 59 sider.

Jasinski, Marek E 1995: "Maritim arkeologi – genesis, definisjon, og kunnskapsbehov." I: *Marinarkeologi – kunnskapsbehov. Rapport fra seminar 22.-25. september 1993*. Norges Forskningsråd, s 103-127. 24 sider.

Cederlund, Carl Olof 1995: "Svensk marinarkeologi inför 2000-tallet." I: *Marinarkeologi. Kunnskapsbehov. Rapport fra seminar 22.-25. september 1993*, Korshavn, s 79-93. 14 sider.

Cederlund, Carl Olof 1995: Vad er marinarkeologi? En studie av ideologiska och symbolistiska tendenser i svensk marinarkeologi - byggd på litteratur publicerad 1986-1990". I: *Meta* 95:2: 46-65. 19sider

Crumlin-Pedersen, Ole; Einarsson, Lars; Varenus Bjørn; Westerdahl, Christer 1995: Replikker til Carl Olof Cederlund. I: *Meta* 95:4:3-27. 24 sider

BÅT, SJØFART, SJØBRUK

Casson, Lionel. 1991. *The Ancient Mariners. Seafarers and Sea Fighters of the Mediterranean in Ancient Times*. Princeton University Press.

Christensen, Arne Emil 1966: *Frå vikingskip til motorsnekke*. Oslo, s 1-89. 89 sider.

Clark, J G D 1952. "Prehistoric Europe. Chapt.III – Catching and Gathering." I: Coastal and Maritime, s 62-90. 28 sider.

Crumlin-Pedersen, Ole 1978: "Søvejen til Roskilde." I: *Historisk årbog fra Roskilde amt*, s 3-76. 74 sider.

Johnstone, Paul 1988: *The Sea-craft of Prehistory*. London and New York, s. 1-234. 234 sider.

McGrail, Sean 1985: "Early Landing Places." I: *Conference on Waterfront Archaeology in North European Towns* no. 2, Herteig, Asbjørn E (ed) Bergen 1983, s 12-17. 6 sider.

ARKTIS

Grenier, Robert 1988: "Basque Whalers in the New World: the Red Bay Wrecks." I: *Ships and Shipwrecks of Americas*. London, George F Bass (ed), s 70-84. 14 sider.

Jasinski Marek E. 1988: "Maritime Aspects of Svalbard Archaeology." I: *Norsk Sjøfartsmuseum Årsberetning* 1988, s 85-106. 22 sider.

Jasinski, Marek E. 1991: "Russian Hunters on Svalbard and the Polar Winter." I: *Arctic, Journal of the Arctic Institute of North America*, vol 44, no. 2, s 156-162. 6 sider.

McGee, Robert 1978: "Whalers in skin boats." I: *Canadian Arctic Prehistory*. Chapt. 5. s 74-82. 9 sider.

SJØFART OG MARITIMT KULTURLANDSKAP

Baudou, Everf 1988: "Det maritima kulturlandskapet och den arkeologiska forskningen i Norrland." I: *Det maritima kulturlandskapet kring Bottenviken*. Umeå:168-179. 11 sider.

Crumlin-Pedersen, Ole (ed) 1991: *Aspects of Maritime Scandinavia AD 200-1200*. Roskilde, s 11-283. 272 sider.

Jasinski, Marek E 1993: "Maritimt kulturlandskap – arkeologisk perspektiv." I: *Viking*, bd LVI, s 129-140. 11 sider.

MARITIM ARKEOLOGI I NORGE (med hovedvekt på Midt-Norge)

Christensen, Arne Emil 1968: "The Sjøvollen Ship." I: *Viking*, bd XXXII, s 131-147. 16 sider.

Christensen, Arne Emil 1994: "Skips-og båtfunn som kulturminnekategori – muligheter og begrensninger." I: *Marinarkeologi – kunnskapsbehov. Rapport fra seminar 22.-25. september 1993*, Korshavn, s 19-26. 7 sider.

Fastner, Jørgen 1981: "Marinarkeologi i Trøndelag i de senere år." I: *Det Kgl Norske Videnskabers Selskab, Museet, Rapport – arkeologisk serie, årshfte* 1981, s 11-19. 8 sider.

Jasinski, Marek E. 1995: "Kong Øysteins havn på Agdenes – forskningsstatus og revurderte problemstillinger." I: *Viking*, bd LVIII, s 73-104. 31 sider.

Jasinski Marek E. og Jørgensen, Roger 199: Marinarkeologiske undersøkelser i Storvågan. Feltarbeid 1987. *Troms, kulturhistorie nr 17*, s 79-87. 8 sider.

Jasinski, Marek E. og Nymoen, Pål Aa 1993: "Nærøya og havet. Tre sesonger med marinarkeologiske undersøkelser i Martnadsundet i Nærøy." I: *Årbok for Vikna* 1993, s 35-40. 6 sider.

Jasinski, Marek E., Søreide, Fredrik 2000. "Fordums havner og tapte skip – en marinarkeologisk historie" I: *Trondheims Fjorden*. Tapir Forlag.

Jasinski, Marek E., Søreide, Fredrik. 2001. Marine Archaeology: Perspective and Efforts of the Norwegian University of Science and Technology (NTNU). *AIAC NEWS 29/30 Bollettino Informativo dell'Associazione Internazionale di Archeologia Classica – Onlus*. Roma. 3 s.

Marøy Hansen, Arild 1994: "Registrering av kulturminner under vann i Norge i dag." I: *Marinarkeologi – kunnskapsbehov. Rapport fra seminar 22.-25. september 1993*, Korshavn, s 145-151. 6 sider.

Teisen, Michael 1994. "A Medieval Clinker-Built Wreck at Hundevika, Norway." I: *Crossroads in Ancient Shipbuilding*, Christer Westerdahl (ed). Oxbow Monograph 40. Oxford, s 73-76. 3 sider.

WATERFRONT

Crumlin-Pedersen, Ole; Porsmose, Erland; Thrane, Henrik (reds) 1996. "Atlas over Fyns kyst i jernalder, vikingtid og middelalder". Odense Universitetsforlag. 301s.

Herteig, Asbjørn E. 1981: "The medieval harbour of Bergen." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe. CBA Research Report No 41*, s. 80-87. 7 sider.

Jondell, Erik 1985: "Medieval Waterfronts in Trondheim." I: *Conference on Waterfront Archaeology in North European Towns*, no. 2, Asbjørn E Herteig (ed). Bergen, s. 125-128. 3 sider.

Mardsen, Peter 1981: "Early shipping and waterfronts of London." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe. CBA Research Report No 41*, s. 10-16. 6 sider.

McGrail, Sean 1991. "Medieval boats, ships, and landing places." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe. CBA Research Report No 41*, s. 17-23. 6 sider.

Moulaug, Petter B. 1993: *Middelalder-Oslo sett fra sjøen*. I: *Viking*, bd LVI-1993, s. 113-128. 15 sider.

SYMBOLIKK

Crumlin-Pedersen, Ole 1995: "Boat-burials at Slusegaard and the interpretation of the Boat-grave custom." I: *The ship as symbol in prehistoric and medieval Scandinavia*. Crumlin-Pedersen, Ole & Munch Thye, Birgitte (eds) Copenhagen, s. 87-99. 11 sider.

Elmers, Detlev 1995: "Crew structure on board Scandinavian vessels." I: *Shipshape – Essays for Ole Crumlin-Pedersen*. The Viking Ship Museum. Roskilde, s. 231-240. 9 sider.

Jasinski, Marek E. 1992: "European Arctic: Maritime aspects of cultural development – the need for intellectual investment." I: *Specimina Sibirica*, vol V, s. 127-136. 9 sider.

Jasinski, Marek E. 1994: "Tracing Crossroads of Shipbuilding Traditions in the European Arctic." I: *Crossroads in Ancient Shipbuilding*, Westerdahl, Christer (ed). Oxbow Monograph 40, Oxford, s. 195-202. 7 sider.

Kobylnski, Zbigniew 1995: "Ship, Society, symbols and archaeologists." I: *The ship as symbol in prehistoric and medieval Scandinavia*, Crumlin-Pedersen, Ole & Munch Thye, Birgitte (eds) s. 9-18. 10 sider.

Muller-Wille, Michael 1995: "Boat-Graves. Old and new Views." I: *The ship as symbol in prehistoric and medieval Scandinavia*, Crumlin-Pedersen, Ole & Munch Thye, Birgitte (eds) Copenhagen, s. 101-109. 8 sider.

METODIKK

Dean, Martin et al 1992: "Archaeology Underwater – the NAS guide to Principles and Practice." I: *Nautical Archaeological Society*. Chapt. 6-9, s 88-195. 108 sider.

Jasinski, Marek E., Bjørn Sortland, Fredrik Søreide 1995: "Applications of remotely controlled equipment in Norwegian Marine Archaeology." I: *Ocean`95*. October 9-12, 1995, San Diego, California, USA, s 566-572. 6 sider.

Søreide, Fredrik 1999: "Applications of underwater technology in deep water archaeology. Principles and practice" Dr.ing avhandling 1999:55 Institutt for marin prosjektering. MTA-rapport 1999:132. 239 sider.

Jasinski, Marek E., Søreide, Fredrik. Application of Remote Sensing in Norwegian Marine Archaeology and Management of Underwater Heritage. I: *Memorias del Congreso Científico de Arqueología Subacuática ICOMO, Mexico*.

Antall sider ekskludert illustrasjoner etc. ca 1400.

ARK2217 TEKNOLOGIENES ARKEOLOGI I

PENSUM

Generelt

Cornell, L. 1986: *Arbete och arbetsformernas utveckling*. Meddelanden från Ekonomisk-historiska institutionen vid Göteborgs universitet: Göteborg, Kap. 1-3, s 11-41 (30 s).

Cotterell, B., Kamminga, J. 1990: *Mechanics of preindustrial technology*. Cambridge University Press: Cambridge. Kap. 1 Introduction, s 1-17 (17 s).

Crone, P. 1989: *Pre-industrial societies*. Blackwell: Oxford. Chap. 1, Introduction, s 1-10 (10 s).

Hill, D. 1996: *A History of Engineering in Classical and Medieval Times*. Routledge: London & New York. Part 1 & 2, s 1-179 (140 s).

Lemonnier, P. (red) 1993: *Technological Choices. Transformation in Material Cultures since the Neolithic*. Routledge: London & New York. Kap 1-7 og 9. s 1-226, og 238-289 (209 s).

406 sider

Bygningsteknologi

Berg, A. 1989: *Norske tømmerhus frå mellomalderen* Bd. 1, kap. 3, s. 30-72, kap. 5-9, s. 146-212. Landbruksforlaget: Oslo (72 s).

Christie, H. 1982: Stavkirkene som tradisjonsbærere og fornyere i middelalderens norske byggemiljø. I B. Myhre, B. Stokholm og P. Gjærder (red): *Vestnordisk byggeskikk gjennom to tusen år. Tradisjon og forandring fra romertid til det 19. århundrede (AMS Skrifter 7)*. s. 68-79. (5 s).

Christophersen, A., Nordeide, S. W. 1994: *Kaupangen ved Nidelv*. Riksantikvarens Skrifter nr. 7, Trondheim. Kap. 4.2, Gårdsbebyggelsen, s. 140– 212 (40 s).

Fett, T. M. 1989: Bygninger og bygningsdetaljer, *De Arkeologiske utgravninger i Gamlebyen, Oslo* Bd. 6, s. 15-92 (47 s).

- Godal, J. B.** 1998: Om materialkvaliteten i ein del mellomalderhus. I: A. Berg: *Norske tømmerhus frå mellomalderen* Bd 6. Landbruksforlaget: Oslo, s. 216-244 (38 s).
- Reimers, E.** 1982: Synspunkter på bruk av stavverk og lafteverk i middelalderen basert på arkeologisk materiale fra bryggen i Bergen. I: B. Myhre, B. Stoklund & P. Gjærder (red): *Vestnordisk byggeskikk gjennom to tusen år. Tradisjon og forandring fra romertid til det 19. århundrede*, AMS Skrifter 7. s. 80 – 96 (10 s)
- Sands, R.** 1997: *Prehistoric Woodworking. The Analysis and Interpretation of Bronze and Iron Age Toolmarks*. The Institute of Archaeology., UCL: London (77 s).
- Thun, T.** 1998: Dendrokronologi, i A. Berg: *Norske tømmerhus frå mellomalderen*, Bind 6. Landbruksforlaget, Oslo, s. 253 – 259 (6 s).

286 sider

KURSORISK (kilder):

- Berg, A.** 1989: *Norske tømmerhus frå mellomalderen* Bd. 1. Landbruksforlaget: Oslo, Kap. 4, s. 74-137.
- Bjørvik, H.** 1998: Gardane som overlevde. I: A. Berg: *Norske tømmerhus frå mellomalderen* Bind 6. Landbruksforlaget, Oslo. s. 198 - 213
- Hauglid, R.** 1980: *Laftekunst. Laftehusets opprindelse og eldste historie*. Dreyers Forlag. Kap. 1, s. 9-59; kap. 2, s. 101-169; kap. 4: s. 169-269.
- Skevik, O.** (red) 2003: *Middelaldergården i Trøndelag*
Foredrag fra to seminar. Stiklestad Nasjonale Kultursenter: Verdal.
- Svanberg, J.** 1994: *Medeltida bygmästare*. Carmina, Uppsala.
- Metallurgi**
- Barndon, R.** 2004: A Discussion of Magic and Medicines in East African Iron Working: Actors and Artefacts in Technology. *Norwegian Archaeological Review* vol. 37, No. 1, s. 21-40 (14 s).
- Espelund, A.** 1999: *Bondejern i Norge*. Arketype Forlag: Trondheim, s. 17-158 (96 s).
- Gansum, T.** 2004: Role the Bones – from Iron to Steel. *Norwegian Archaeological Review* vol. 37, No. 1, s. 41-57 (10 s).

Haaland, G., Haaland, R. & Rijal, S. 2002: The Social Life of Iron. *Anthropos* 97:2002, s. 35-54 (17).

Haaland, R. 2004: Iron Smelting a Vanishing Tradition: Ethnographic Study of this Craft in South-West Ethiopia, *Journal of African Archaeology* Vol. 2 (1), 1-15. (7 s)

Haaland, R. 2004: Technology, Transformation and Symbolism: Ethnographic Perspectives on European Iron Working. *Norwegian Archaeological Review* vol. 37, No. 1, s. 1-19 (13 s).

Hjärthner-Holdar, E. 1993: *Järnets och järnmetallurgins introduction i Sverige.* Societas Archaeologica Upsaliensis: Upsala, Kap 5 og 6. s.183-193 (10 s.)

Nørbach, L. C. 1999: Organising iron production and settlement in Northwestern Europe during the Iron Age. i C. Fabech & J Ringtved (red): *Settlement and Landscape.* Jysk Arkeologisk Selskab: Højbjerg, s. 237-247 (10s).

Pleiner, R. 2000: *Iron In Archaeology. The European Bloomery Smelters.* Praha, Kap. I-IV, s. 7-86. (80 s).

Stenvik, L. F. 2003: Iron Production in Scandinavian Archaeology. *Norwegian Archaeological Review* vol. 36, No. 2, s. 119-134. (10 s).

267 sider

KURSORISK (kilder):

Pare, C. F. E. (red) 2000: *Metals Make The World Go Round. The supply and Circulation of Metals in Bronze Age Europe.* Oxford.

Tylecote, R. 1987: *The early History of Metallurgy in Europe.* Longman: London.

Tekstilteknologi og samfunn

Andersson, E. 1995: Invisible Handicrafts. The General Picture of Textile and Skin Crafts in Scandinavian Surveys. *Lund Archaeological Review* 1, s. 7-20 (10 s).

- Andersson, E.** 2003: Textile Production in Scandinavia during the Viking age. I: Bender Jørgensen, L., J. Banck-Burgess & A. Rast-Eicher (red): *Textilien aus Archäologie und Geschichte*. Wachholtz Verlag: Neumünster, s. 46-62 (14 s).
- Bender Jørgensen, L.** 1995: Karl den Store, Muhammed og Uldsækken, I: H. Gjøstein Resi (red): *Produksjon og Samfunn (Varia 30)*, Universitetets Oldsaksamling: Oslo, s 73-83 (6 s).
- Bender Jørgensen, L.** 2003: The Epistemology of Craftsmanship. I: L. Bender Jørgensen, J. Banck-Burgess & A. Rast-Eicher (red): *Textilien aus Archäologie und Geschichte*. Wachholtz Verlag: Neumünster, s. 30-36 (6 s).
- Bender Jørgensen, L.** 2003: Krigerdragten i folkevandringstiden. *Universitetets kulturhistoriske Museer Skrifter 2*, s. 53-79 (14 s).
- Bender Jørgensen, L.** i tryk: The World According to Craftsmanship. I: C. Gillis & M. L. Nosch (red): *Ancient Textiles. Production, Craft and Society* (10 s).
- Ciszuk, M.** 2003: *Den akademiske hantverkaren. En metoddiskussion kring hantverkskunskapers användning inom textilforskning*. D-uppsats I Textilvetenskap, Uppsala Universitet (16 s).
- Gilbert, K. R.** 1965: Rope-making. I: C. Singer, E.J. Holmyard & A.R. Hall (red): *A History of Technology*. Clarendon Press, Oxford. S. 451-454 (5 s).
- Gohl, E. P. G. and Vilensky, L. D.** (1983). *Textile Science. An Explanation of Fibre Properties*. Melbourne: Longman Cheshire, s. 41-53, 68-88 (34 s).
- Hagen, K. G.** 1994: *Profesjonalisme og urbanisering*. Universitetsforlaget: Oslo, s 25-36 (9 s).
- Jenkins, D.** (red) 2003: *The Cambridge History of Western Textiles*. Cambridge University Press: Cambridge. Part I: Textile Industries of the Ancient World to AD 1000, s. 9-178, og Part II The Medieval Period 7, The Use of Textiles, s. 355-377 (140 s).
- Maik, J.** 2003: Anfänge des Textilgewerbes im frühmittelalterlichen Polen. I: L. Bender Jørgensen, J. Banck-Burgess & A. Rast-Eicher (red): *Textilien aus Archäologie und Geschichte*. Wachholtz Verlag: Neumünster, s. 63-71 (6 s).
- Peacock, E. E.** 1992: Når et tekstil ikke bare er et tekstil. I: *SPOR* nr 2 / 1989. s 44-45 (2 s).

Peacock, E. E. 2001: The Contribution of Experimental Archaeology to the research of Ancient Textiles. I: P. Walton Rogers et al (red): *The Roman Textile Industry and its Influence*. Oxbow: Oxford, s. 181-192 (8 s).

Sawbridge, M., Ford, J. E. (1987). *Textile Fibres Under the Microscope*. Manchester: Shirley Institute, s. 4-7, 12-13, 17-19 (19 s).

Walton, P. 1991: Textiles. I: J. Blair og N. Ramsey (red) *English Medieval Industries.*, s. 319-354 (25 s).

Wild, J. P. 2003: Facts, Figures and Guess Estimates in Roman Textile Production. I: L. Bender Jørgensen, J. Banck-Burgess & A. Rast-Eicher (red): *Textilien aus Archäologie und Geschichte*. Wachholtz Verlag: Neumünster, s. 37-45 (7 s).

331 sider

KURSORISK (kilder):

Andersson, E. 1996: *Textilproduktion i arkeologisk kontekst, en metodstudie av yngre järnåldersboplatser i Skåne*. Lunds Universitet, Lund.

Behr, G. 2000: *Tekstilredskaber i det middelalderlige Danmark*. Århus Universitet, Århus.

Hoffmann, M. 1964: *The Warp-Weighted Loom*. Universitetsforlaget: Oslo. Flere genoptrykk.

Schjølberg, E. 1988: Cord and similar products from Bryggen in Bergen. *The Bryggen Papers. Supplementary Series No.3*. Norwegian University Press: Bergen, s. 69-138.

Thursfield, S. 2001: *The Medieval Tailor's Assistant. Making common garments 1200-1500*. Ruth Bean: Carlton, Bedford.

Østergaard, E. 2003: *Som syet til jorden*. Århus Universitetforlag: Århus.

Øye, I. 1988: *Textile Equipment and its Working Environment, Bryggen in Bergen c 1150-1500*. The Bryggen Papers, Main Series vol. 2, Norwegian University Press: Bergen.

VIDEOS:

Derås, K. M. & M. Johansen 1995: *Forsøk med jernblestring I romertidsomn*. Video, Skuggsjå, 25 minutter.

Leirpoll, J., I. Haugen & M. Rugsveen 1998: *Flisbane og flistak. Fra emne til ferdig tak*. Video, Norsk Skogbruksmuseum: Elverum. 16 minutter

Lighfoot, A. 1996: *Ullarbeid på Shetland. En video om tradisjonelt jordbruk på Shetland, basert på sauedrift*. Video, Håndverksregisteret: Lillehammer. 23 minutter.

Skre, I., K. Midttun & V. Trellevik 1997: *Veving på oppstadgogn i Sør-Noreg. Tradisjonsberaren Berta Liarbø*. Video. Skre: Elverum. 30 minutter.

Wendrich, W. 1999: *The World According to Basketry. An Ethno-archaeological Interpretation of Basketry Production in Egypt*. CNWS, Leiden. Video, 60 minutter.

I alt (eksl. kursorisk) 1.290 sider

ARK2218 ARKEOLOGI MED ANNEN SPESIALISERING I

Studentene skal selv legge opp gjeldende pensum. Pensumet må være godkjent av faglærer før fristen for å melde seg til eksamen går ut.

Et alternativ er å avlegge eksamen etter allerede godkjente pensumlister i ett av emnene *Bergkunst i nordisk perspektiv*, *Regional arkeologi* eller *Steinalder*.

BERGKUNST I NORDISK PERSPEKTIV

PENSUM

GENERELT

Bahn, Paul G. 1998: *The Cambridge illustrated history of prehistoric Art*. Cambridge. (200 s)

NORGE

Bakka, Egil 1973: Om alderen på veideristningane. *Viking* 37, s. 151-187. (36 s)

Bakka, Egil 1975: Geologically dated Arctic rock carvings at Hammer near Steinkjer in Nord-Trøndelag. *Arkeologiske skrifter* 2, s. 7-48. Bergen. (40 s)

Hagen, Anders 1976: *Bergkunst: jegerfolkets helleristninger og malninger i norsk steinalder*, s. 3-195. Oslo. (193 s)

Helskog, Knut 1985: Boats and meaning: a study of change and continuity in the Alta Fjord, Arctic Norway, from 4200 to 500 years B.C. *Journal of Anthropological Archaeology* 4, s. 177-205. (27 s)

Helskog, Knut 1988: *Helleristningene i Alta: spor etter ritualer og dagligliv i Finnmarks forhistorie*, s. 11-129. Alta. (119 s)

Helskog, Knut 1999: The shore connection: cognitive landscape and communication with rock carvings in northernmost Europe. *Norwegian Archaeological Review* 32, s. 73-94. (16 s)

Hesjedal, Anders 1994: The hunters' rock art in northern Norway: problems of chronology and interpretation. *Norwegian Archaeological Review* 27, s. 1-14. (14 s)

- Hood, Brian C.** 1988: Sacred pictures, sacred rocks: ideological and social space in the north Norwegian Stone Age. *Norwegian Archaeological Review* 21, s. 65-84. (18 s)
- Johnsen, Jone** 1982: Einskap i tid og rom? Eit aspekt av kontinuasjonsteorien i ristningsforskningen. *Faggreanser brytes. Artikler tileigna Oddmund Møllerop*. AmS skrifter 9. s. 87-95. Stavanger. (8 s)
- Mandt, Gro** 1995: Alternative analogies in rock art: the west Norwegian case. *Perceiving rock art – social and political perspectives*, s. 263-291. Oslo. (28 s)
- Mandt, Gro** 1997: Vingen revisited: a gendered perspective on 'hunters' rock art. *Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitetsakademiens konferenser* 40, s. 201-234. Stockholm. (32 s)
- Mikkelsen, Egil** 1977: Østnorske veideristninger – kronologi og økokulturelt miljø. *Viking* 40, s. 147-201. (52 s)
- Simonsen, Povl** 1974: The rock art of Arctic Norway. *Bollettino del Centro Camuno di Studi Preistorici* 24, s. 99-112. (12 s)
- Sognnes, Kalle** 1995: The social context of rock art in Trøndelag, Norway: rock art at a frontier. *Perceiving rock art: social and political perspectives*, s. 130-145. Oslo. (32 s)
- Sognnes, Kalle** 1999: *Det levende berget*. Trondheim. (112 s)
- Sognnes, Kalle** 2003: On shoreline dating of rock Art. *Acta Archaeologica* 74, s. 1-21. (20 s)
- Vinsrygg, Synnøve** 1980: Om tidsaspektet i agrararistningane. *Ristninger i forhistorie og middelalder*. Universitetets oldsaksamling varia 1, s. 37-62. Oslo. (25 s)

NORDEN

- Bertilsson, Ulf** 1989: Space, economy and society: the rock carvings of northern Bohuslän. *Approaches to Swedish prehistory: a spectrum of problems and perspectives in contemporary research*. BAR international series 500, s. 287-321. Oxford. (40 s)
- Goldhahn, Joakim** 2001: Rock art and the materialisation of a cosmology: the case of the Sagaholm barrow. *Rock art as social representation*, s. 76-100. Oxford. (24 s)

- Goldhahn, Joakim** 2002: Roaring rocks: an audio-visual perspective on hunter-gatherer engravings in northern Sweden and Scandinavia. *Norwegian Archaeological Review* 35: 29-60. (30 s)
- Hygen, Anne-Sophie og Lasse Bengtsson** 1999: *Helleristninger i en grensebygd: Bohuslän og Østfold* s. 9-216. Göteborg. (205 s)
- Janik, Lilana** 2001: Rock art as visual representation: or how to travel to Sweden without Christopher Tilley. *Rock art as social representation*, BAR international series 794, s. 129-140. Oxford. (11 s)
- Lindgren, Britta** 2001: Kosmogoni och verklighet. *Tisspår* 2001, s. 43-81. Härnösand. (37 s)
- Nash, George** 2001: The landscape brought within. *European Landscapes of Rock-Art*, s. 176-194. London. (10 s)
- Nordbladh, Jarl** 1978: Images as messages in society: prolegomena to the study of Scandinavian petroglyphs and semiotics. *New Directions in Scandinavian Archaeology*, s. 63-78. København. (16 s)
- Sarvas, Pekka** 1969: Die Felsmalerei von Astuvansalmi. *Suomen museo* 1969, s. 5-33. (28 s)
- Sognnes, Kalle** 2001: Land of elks – sea of whales: landscapes of the Stone Age rock-art in central Scandinavia. *European landscapes of rock-art*, s. 195-212. Cambridge. (17 s)
- Tavitsainen, Jussi-Pekka** 1978: Hällmålningarna – en ny synsvinkel på Finlands förhistoria. *Suomen antropologi – Antropologi i Finland* 1978, s. 179-195. (15 s)
- Tilley, Christopher** 1991: *Metaphor and Material Culture*, s. 133-173. London. (40 s)

RUSSLAND OG BALTIKUM

- Bakka, Egil** 1976: Bergkunst i barskogsbeltet i Sovjetunionen. *Viking* 39, s. 95-124. (32 s)
- Faradjev, Arzen** 1993: Zalavruga's petroglyphs and the prehistoric ego. *Rock art research* 10, s. 132-138. (7 s)
- Sawwateyev, Yu. A.** 1977: Rock pictures (petroglyphs) of the White Sea. *Bollettino del Centro Camuno di Studi Preistorici* 16, s. 67-86. (19 s)

Sawwateyev, Yu. A. 1982: Rock pictures of Lake Onega. *Bollettino del Centro Camuno di Studi Preistorici* 19, s. 27-48. (20 s)

Shumkin, V. Ya. 1990: The rock art of Russian Lapland. *Fennoscandia archaeological* 7, s. 53-67. (14 s)

Tvauri, Andres 2000: Cup-marked stones in Estonia. Folklore. (22 s)

Totalt ca. 1570 sider

REGIONAL ARKEOLOGI

PENSUM

GENERELT

- Hafsten, Ulf** 1987: Vegetasjon, klima og landskapsutvikling i Trøndelag etter siste istid. *Norsk geografisk tidsskrift* 41, s. 101-120. 20 s.
- Marstrander, Sverre** 1954. Trøndelag i forhistorisk tid. *Norges bebyggelse: fylkesbindet for Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Nordland fylker*, s. 34-140. 136 s
- Olsen, Bjørnar** 1994. *Bosetning og samfunn i Finnmarks forhistorie*. Oslo 142 s
- Reite, A.J., H. Selnes & H. Sveian** 1982. A proposed deglaciation chronology for the Trondheimsfjord area, central Norway. *Norges geologisk undersøkelse* 373: 75-84. 9 s
- Smelror, Morten** 2000. Hvordan ble Trondheimsfjorden til?. *Trondheimsfjorden*, s. 19-37. Trondheim. 18 s
- Sognes, Kalle** 1999. *Det levende berget*. Trondheim 70 s.
- Sognes, Kalle** 2000. Det hellige landskapet: religiøse og rituelle landskapselementer i et langtidsperspektiv. *Viking* 2000, s. 87-121. 25 s
- Solem, Thyra & John O. Solem** 1997. Shoreline displacement on the coast of Sør-Trøndelag and Møre og Romsdal, central Norway: a botanical and zoological approach. *Norsk geologisk tidsskrift* 77, s. 193-203. 10 s.
- Sveian, Harald** 1995. *Sandsletten blir til: Stjørdal fra fjordbunn til strandsted*. Norges geologiske undersøkelse skrifter 117. 43 s
- Wik, Birgitta** 1985. Hovedlinjer i bosetningsutvikling og naturtilpasning i Trøndelag i det første tusenåret e.Kr.. *Viking* 1981, s. 117-131. 21 s

DEBATTAVHANDLINGER:

- Grønnesby, Geir** 1998. *Helleristningene på Skatval: ritualer og sosial struktur*. Gunneria 73. Trondheim. 80 s

Prestvold, Kristin 1999. *Trøndelag i støpeskjeen: jernproduksjon og sosial organisasjon i Nord-Trøndelag mellom 350 f.Kr. og 500 e.Kr.* Gunneria 75. Trondheim. 100 s

STEINALDER:

Bang-Andersen, Sveinung 1995. Coast/inland relations in the Mesolithic of southern Norway. *World Archaeology* 27, s. 427-443. 12 s

Bergsvik, Knut A. 2001. Strømmer og steder i vestnorsk steinalder. *Viking* 64, s. 11-34. 16 s

Bjerck, Hein B. 1986. The Fosna-Nøstvet problem. A consideration of archaeological units and chronozones in the south Norwegian Mesolithic period. *Norwegian archaeological review* 19, s. 103-121. 18 s

Bjerck, Hein B. 1993. Mesolithic site types and settlement patterns at Vega, northern Norway. *Acta archaeologica* 60, s. 1-32. 30 s

Bjerck, Hein B. 1995. Nordsjøfastlandet og pionerbosetningen i Norge. *Viking* 1994, s. 25-58. 20 s

Boaz, Joel 1999. Pioneers in the Mesolithic. The initial occupation of the interior of eastern Norway. I *The Mesolithic of Central Scandinavia*. Universitetets oldsaksamlings skrifter 22, s. 125-152. 25 s

Hesjedal, Anders 1992. Veideristninger i Nord-Norge, datering og tolkningsproblematikk. *Viking* 1992, s. 27-54. 25 s

Nygaard, Signe E. 1995. Steinalderen i Sør-Norge. Et debattinnlegg. I: *Steinalderkonferansen i Bergen 1993*. Arkeologiske skrifter 8, s. 12-26. 13 s

Olsen, Asle Bruen og Sigmund Alsaker 1984. Greenstone and diabase utilization in the Stone Age of western Norway. *Norwegian archaeological review* 17, s. 71-103. 30 s

Pettersen, Kristian 1999. The Mesolithic of southern Trøndelag. I *The Mesolithic of central Scandinavia*. Universitetets oldsaksamlings skrifter ny rekke 22, s. 153-166. 13 s

Ramstad, Morten 2000. Brytinga mellom nord og sør – ei faghistorisk analyse med utgangspunkt i Møre i yngre steinalder. *Primitive tider* 2000, s. 54-79. 25 s

- Sognes, Kalle** 1994: Ritual landscapes: towards a reinterpretation of Stone Age rock art in Trøndelag, Norway. *Norwegian archaeological review* 27, s. 29-50. 21 s
- Storli, Inger** 1993. Fra "kultur" til "natur". Om konstitueringa av den "arktiske" steinalderen. *Viking* 1993, s. 7-22. 20 s
- Søborg, Hans Christian** 1988. Knivskarpe grenser for skiferbruk i steinalderen. *Festskrift til Anders Hagen*. Arkeologiske skrifter 4, s. 225-140. Bergen. 15 s
- Østmo, Einar** 2000. Elleve trønderske steinøkser. Traktbegerkulturen nordafjells. *Primitive Tider* 2000, s. 80-100. 20 s

BRONSEALDER:

- Bakka, Egil** 1994. *Arktisk og nordisk i bronsealderen i Nordskandinavia*. Miscellanea 25 (2. opplag). Trondheim. 41 s
- Bolin, Hans** 1999. Kulturlandskapets korsvægar: mellersta Norrland under de to sista årtusenden f.Kr. *Stockholm studies in archaeology* 19, s. 97-186. 90 s
- Sognes, Kalle** 1993. The role of rock-art in the BronzeAge and Early Iron Age in Trøndelag, Norway. *Acta archaeologica* 63, s. 157-188. 31 s
- Østmo, Einar** 1998. Hester, båter, menn. En statusrapport fra bronsealderen. *Viking* 1998, s. 71-98. 25 s

JERNALDER:

- Berglund, Birgitta** 1994. Saga, sentra og kystbosetning. *Helgeland historie* 2, s. 27-63. 45 s
- Berglund, Birgitta** 2000. Sentra, maktkamp og kontakt: arkeologiske strandhogg. *Trondheimsfjorden*, s. 240-262. Trondheim. 20 s
- Farbregd, Oddmunn** 1979. Perspektiv på Namdalens jernalder. *Viking* 1979, s. 20-80. 40 s.
- Grønnesby, Geir** 1999. Eldre jernalders hus og hall på Hovde i Trøndelag. *Viking* 1999, s. 69-80. 10 s
- Johansen, Olav Sverre & Tom Søbstad** 1977. De nordnorske tunanleggene fra jernalderen. *Viking* 1977, s. 9-56. 50 s

Løken, Trond 2001. Oppkomsten av den germanske hallen – hall og sal i eldre jernalder i Rogaland. *Viking* 64, s. 49-86. 24 s

Marstrander, Lyder 1983. *Inntrøndelag i romertid: gravfunn og bosetning*. Gunneria 43, s. 118-151. Trondheim. 33 s

Ramqvist, Per H. 2001. Utbytesystem under det första årtusendet e.Kr. Idéer från tre mellannorrländska älvor. *Fornvännen* 2001, s. 1-22. 22 s

Sandnes, Jørn 1967. Trøndelags eldste politiske historie. *Historisk tidsskrift* 46, s. 1-20. 20 s

Sognes, Kalle 1998. Trondheimen før Nidaros. *Historisk tidsskrift* 77, s. 317-335. 18 s

Solli, Brit 1995. Fra hedendom til kristendom. Religionskiftet i Norge i arkeologisk belysning. *Viking* 1995, s. 23-48. 20 s.

Stenvik, Lars F. 1979. Samer og nordmenn sett i lys av et uvanlig gravfunn fra Saltenområdet. *Viking* 1979, s. 127-137. 10 s

Stenvik, Lars F. 1988. Tidlig jernproduksjon i Midt-Norge. *Nordkalotten i en skiftende värld*, s. 99-119. 20 s

Stenvik, Lars F. 1989. Nytt lys på en gammel historie. Stiklestad sett i et arkeologisk perspektiv. *Verdal historielags årbok* 1989, s. 18-28. 11 s

Stenvik, Lars F. 2001. *Skei – et maktsenter fram fra skyggen*. Vitark 2, s. 63-74. Trondheim. 12 s

Storli, Inger 2001. 'Tunanleggenes rolle i nordnorsk jernalder. *Viking* 64, s. 87-111. 15 s

Sørheim, Helge 1997. *En høvdings gård – en høvdings grav. Et vikingtids båtgrav på Egge i Steinkjer, Nord-Trøndelag*, Gunneria 72, s. 68-74. 6 s

Wik, Birgitta 1983. *Tunanlegget på Tjøtta. En økonomisk og demografisk studie*. Gunneria 44, s. 85-109. 15 s

Zachrisson, Inger 1986. Saami and Nordic. *In honorem Evert Baudou*. Archaeology and environment 4, s. 187-196. 9 s

Totalt ca. 1500 sider

STEINALDER (MIDT-NORGE I NORDEN) MED FOKUS PÅ EMPIRI OG METODE

Målsetting:

Forberedende studier for ev. mastergradsprosjekt på steinalder. Fokus på empiri og metode, primært med utgangspunkt i Midt-Norge, men med forgreininger i et overregionalt perspektiv (Norden).

Empiri:

Morfologi spaltet stein

Steinteknologi

De vanligste råstofftyper

Arkeologiske hovedlinjer: Hovedfokus Midt-Norge, men i overregionalt perspektiv mot Nord-Norge, Vest-Norge og indre Øst-Norge (spesielt) og Norden. Forskningshistorie, kronologisk riss, utviklingstrekk i materiell kultur, næringsmønster, samfunnsstruktur og bosetning

Naturhistorisk riss: Klimautvikling, vegetasjon, strandforskyvning

Metode:

Bør omfatte de vanligste metodene i steinalderforskningen:

Lokaliseringsmetoder og landskapsstudier, Morfologisk klassifisering, typologi og relativ datering, Slitespor-analyse, Sammensetting av spaltet stein,

Operasjonsskjede-analyse, Eksperimentell produksjon og bruk av steinredskaper, Utvalg av naturvitenskapelig metode.

PENSUM

Anundsen, K. 1996: The physical conditions for earliest settlement during the last deglaciation in Norway. I: Larson, L. (red) *The earliest settlement in Scandinavia. Acta Archaeologica Lundensia* nr 24. 9 sider

Bakka, E. & Kaland, P. E. 1971: Early Farming in Hordaland, western Norway. Problems and Approaches in Archaeology and Pollen Analysis. *Norwegian Archaeological Review* 4 (2), 1-36. 1971. 29 s.

Ballin, T.B. 1996: Klassifikasjonssystem for stenartefakter. *Varia* 36. Oslo. 30 sider

Bang Andersen, S. 2003: Southwest Norway at the Pleistocene / Holocene Transition: Landscape Development, Colonization, Site Types, Settlement Patterns. *Norwegian Archaeological Review*, Vol. 36/1, 5 – 27. 18 sider

Bergsvik, K. A. 1995: Bosetningsmønstre på kysten av Nordhordland i steinalder. En geografisk innfallsvinkel. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum*, Nr. 8. Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 95 - 111. 11 sider

- Bergsvik, K. A.** 2000: A New Reference System for Classification og Lithic Raw Materials: A Case Study from Skatestraumen, Western Norway. *The Mesolithic of Central Scandinavia. Univ. Oldsaksaml. Skr. Ny rekke 22.* Oslo 2000. 10 sider.
- Bergsvik, K. A. & Olsen, A. B.** 2003. Traffic in Stone Adzes in Mesolithic Western Norway. In Larsson, L., Kindgren, H., Knutsson, K., Loeffler, D., and Åkerlund, A. (eds.), *Mesolithic on the Move. Papers presented at the Sixth International Conference on the Mesolithic in Europe, Stockholm 2000*, 395-404. Oxbow Books. 7 sider
- Bjerck H. B.** 2000: Stone Age settlement on Svalbard? A re-evaluation of previous finds and results of a recent field survey. *Polar Record* 36 (197), 97–122. Cambridge. 18 s.
- Bjerck, H.** 1995: The North Sea continent and the pioneer settlement of Norway. I: Fischer, A. (red.) *Man and Sea in the Mesolithic*, 131-144. Oxbow Monograph 53. 10 sider
- Bjerck, H. B.** 1986/1987: The Fosna–Nøstvet problem. A consideration of Archaeological units and chronozones in the south Norwegian Mesolithic Period. *Norwegian Archaeological Review* 19(2), 103–122. Oslo 1986. Comments on «The Fosna–Nøstvet problem». Reply to Comments. *Norwegian Archaeological Review* 20(1), 31–45. Oslo 1987. 25 sider
- Boaz, J.** 1998: Hunter-Gatherer, Site Variability: Changing patterns of site utilization in the interior of eastern Norway, between 8000 and 2500 BP. Universitetets Oldsaksamlings Skrifter, Ny rekke Nr. 20, Oslo. 28 s
- Boaz, J.** 2000: Pioneers in the Mesolithic: The Initial Occupation of the Interior of Eastern Norway. *The Mesolithic of Central Scandinavia. Univ. Oldsaksaml. Skr. Ny rekke 22.* Oslo. 20 sider.
- Bruen Olsen, A.** 1995: Fangstsedentisme og tidlig jordbrukspraksis i vestnorsk yngre steinalder belyst ved undersøkelsene i Kotedalen, Radøy, Hordaland. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum, Nr. 8.* Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 111 - 131. 12 sider
- Damm, C.** 1991: The Danish Single Grave Culture - Ethnic Migration or Social Construction. *Journ. Of Danish Archaeology* 10, 199-204. 5 sider
- Engelstad, E.** 1984: Diversity in Arctic Maritime Adaptations. *Acta Borealia* 2/1984, 3-25. 15 sider

- Engelstad, E.** 1989: Mesolithic House sites in Arctic Norway. I Bonsall, C. (red), *The Mesolithic in Europe*. Univ. Of Edinburg Press, 331-337. 5 sider
- Fischer, A.** 1996: At the border of human habitat. The late Palaeolithic and early Mesolithic in Scandinavia. I: Larson, L. (red) *The earliest settlement in Scandinavia. Acta Archaeologica Lundensia* nr 24. 16 sider
- Fischer, A., P.Vemming Hansen & P. Rasmussen** 1988: Macro and Micro Wear Traces on Lithic Projectile Points. *Journ. Of Danish Archaeology*, 3/1988, 19-46. 17 sider
- Forsberg, L.** 1989. Economic and Social Change in the Interior of Northern Sweden 6000 BC-1000 AD. I: *Approaches to Swedish Prehistory*. BAR 500:55-78. 20 sider
- Gjerland, B.** 1988: Analyse av bergartsøksar og meislar sin praktiske funksjon. *AmS-Skrifter*, 12, 73-82. Stavanger. 9 sider
- Gjerland, B.** 1990: Raw Materials Used in the Production of Stone Adzes in Western Norway. *Univ. Oldsaksaml. Årbok* 1989/1990, 73-85. 8 sider
- Gustafson, L.** 1988: Fjellpionerene. *Arkeologiske Skrifter, Historisk museum* 4. Bergen. 10 sider
- Gustafson, L.** 1990: Bukkhammeren, en beverfangstplass i Innerdalen, Kvikne. *Viking* 1990, 21-50. 20 sider
- Helskog, K.** 1984: Younger Stone Age Settlements in Varanger. *Acta Borealia* 1984/1, 39-69. 23 sider
- Hjelle, K. L.** 1995: Boplassavsetninger og pollenanalyse, et eksempel fra Kotedalen. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum*, Nr. 8. Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 187 - 203. 12 sider
- Huffhammer, A. K.** 1995: Tidlig husdyrhold i Vest-Norge. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum*, Nr. 8. Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 203-220. 12 sider
- Fuglestvedt, I.** 2003: Enculturating the Landscape beyond Doggerland. I Larsson, L., H.Kindgren, K.Knutsson, D.Loeffler & A.Åkerlund (eds.) *Mesolithic on the Move*. Oxbow Books. 4 sider
- Indrelid, S.** 1975: Problems Relating to the Early Mesolithic Settlement of Southern Norway. *Norw. Archaeol. Rev.* Vol 8/1, 1-18. 15 s.

- Indrelid, S.** 1994: Fangstfolk og bønder i fjellet - bidrag til Hardangerviddas førhistorie 8500-2500 år før nåtid, *Universitetets Oldsaksamlinger Skrifter - Ny rekke* nr. 17 . Oslo. (Side 231- 311: "Menneskenes utnyttelse av Hardangervidda 8500-2500 år før nåtid" og "Hardangerviddas bosetning i en videre kultursammenheng"). 70 sider
- Johansen, A. B. & I.Undås** 1992: Er Blomvågmaterialet et boplassfunn? *Viking* 1992, 9-26. 14 sider
- Johansen, O. S.:** Early Farming North of the Arctic Circle. *Norwegian Archaeological Review* 12(1), 22-32. 1979. 7 s
- Johansen, O.S. & K.D.Vorren** 1986: The Prehistoric Expansion og farming into Arctic Norway: A chronology based on 14C dating. *Radiocarbon* 28 (2A), 739-747. 6 sider
- Johansson, A. Degn** 2000: *Ældre stenalder i Norden*. SDA. 150 sider
- Jussila, T. & H. Matiskainen** 2003: Mesolithic Settlement in the Preboreal period in Finland. I Larsson, L., H.Kindgren, K.Knutsson, D.Loeffler & A. Åkerlund (eds.) *Mesolithic on the Move*. Oxbow Books. 3 sider
- Knutsson, K.** 1998: Convention and lithic analysis. I (Holm, L. & K.Knutsson (red.) *Proceedings from the Third Flint Alternatives Conference at Uppsala, Sweden, October 18-20, 1996*. *Occasional Papers in Archaeology* 16, 71-95. Uppsala 17 sider
- Knutsson, K., P. Falkenström, & K.-F. Lindberg** 2003: Appropriation of the Past. Neolithisation in the Northern Scandinavian Perspective. . I Larsson, L., H.Kindgren, K.Knutsson, D.Loeffler & A.Åkerlund (eds.) *Mesolithic on the Move*. Oxbow Books. 15 sider
- Larson, L.** 1996: "The colonization of South Sweden during the deglaciation". I: Larson, L. (red) *The earliest settlement in Scandinavia*. *Acta Archaeologica Lundensia* nr 24. 13 sider
- Larsson, L.** 1995: Man and sea in Southern Scandinavia during the Late Mesolithic. The role of cemeteries in the view of society. I: Fischer, A. (red.) *Man and Sea in the Mesolithic*, 95-104. Oxbow Monograph 53. 8 sider
- Larsson, L.** 1989: Big Dog and Poor Man. Mortuary Practices in Mesolithic Societies in Southern Sweden. *Approaches to Swedish Prehistory*, 211-223. B.A.R. Oxford 1989. 12 sider
- Larsson, L.** 1990: The Mesolithic of Southern Scandinavia. *Journal of World Prehistory*, Vol. 4, No. 3, 257-309. Plenum Publishing, New York. 49 s.

- Lindgren, Ch.** 1998: Shapes of quarts and shapes of minds. I (Holm, L. & K.Knutsson (red.) *Proceedings from the Third Flint Alternatives Conference at Uppsala, Sweeden, October 18-20, 1996. Occasional Papers in Arcaeology* 16, 95-103. Uppsala 6 sider
- Møller, J.** 1995: Isnedsmelting og strandforskyvning i Midt-Norge. Metoderedskap i utforskningen av strandnær bosetning gjennom tidene. *Spor* 1995/1., 4-9. Trondheim. 3 s.
- Narmo, L. E.** 1993: Steinalder på Romsdalskysten. *Romsdalsmuseets Årbok* 1993, 9-35. Molde. 20 sider
- Nummedal, A.** 1933: Kan det finnes flintplasser på kyststrekningen mellom Kristiansand og Ålesund? *Naturen* 1933 Bergen museum. 16 sider
- Nunes, M.** 1998: Slates, the "Plastics" of Stone Age Finland.I (Holm, L. & K.Knutsson (red.) *Proceedings from the Third Flint Alternatives Conference at Uppsala, Sweden, October 18-20, 1996. Occasional Papers in Archaeology* 16, 105-125. Uppsala. 10 sider
- Nygaard, S.** 1990: The Stone Age of Northern Scandinavia: A Review. *Journal of World Prehistory*, Vol. 3, No. 1, 71-116. Plenum Publishing, New York. 43 sider
- Nærøy, A. J.** 2000: *Stone Age Living Spaces in Western Norway*. BAR International Series 857. 200 s.
- Olausson, D.** 1998: Battleaxes: Home-made, Made to Order or Factory Products? I (Holm, L. & K.Knutsson (red.) *Proceedings from the Third Flint Alternatives Conference at Uppsala, Sweden, October 18-20, 1996. Occasional Papers in Archaeology* 16, 125-140. Uppsala. 10 sider
- Olausson, D.** 2001: Review of "Stone Age Living Spaces in Western Norway". *Norw. Archaeological Review*, 34/1, 53-57. 5 sider
- Pettersen, K.** 2000: The Mesolithic in Southern Trøndelag. *The Mesolithic of Central Scandinavia. Univ. Oldsaksaml. Skr. Ny rekke* 22. Oslo. 11 s.
- Prescott, C. & Walderhaug, E.** 1996. The last Frontier? Processes of Indo-Europeanization in Northern Europe. The Norwegian Case. *Journal of Indo-European Studies*. Vol. 23, No 3-4, s. 257-278. 21 sider
- Prescott, C.** 1996: Was there really a Neolithic in Norway? *Antiquity* 70, 77-87. 10 sider

- Price, T. Douglas** 1985: The Reconstruction of Mesolithic Diets. I: Bonsall, C. (red.), *The Mesolithic of Europe*, 48-60. John Donald Publishers, Edinburgh. 12 s.
- Ramstad, M.** 2000: Brytninga mellom nord og sør. *Primitive tider*. Oslo. 20 sider
- Renouf, M. A. P.** 1999: Sedentary coastal hunter-fishers: an example from the Younger Stone Age of Arctic Norway. I: Bayley, G. & J. Parkington (red) *The Archaeology of Prehistoric Coastlines*, 100-113. Cambridge Univ Press. Cambridge. 11 sider
- Scanche, K.** 1995: Var det store landsbyer i Finnmark i Yngre steinalder. Debattinnlegg med utgangspunkt i bosetningsspor fra ca 2000 f. Kr. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum*, Nr. 8. Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 174 - 187. 12 sider
- Sjurseike** 1997: Strategi for norsk steinalderforskning år 1995-2000. Hvor står vi - hvor går vi? *Univ. Oldsaksaml. Årbok 1996-1996*, 41-52. 8 sider
- Skar, Birgitte og Sheila Coulson** 1986: Evidence of Behaviour from Refitting- A Case Study. *Norwegian Archaeological Review*, Vol. 19, No. 2, 90-102. 10 s.
- Solem, T. & J. O. Solem** 1997: Shoreline displacement on the coast of Sør-Trøndelag and Møre og Romsdal, central Norway; a botanical and zoological approach. *Norsk geologisk tidsskrift 77/3*, 193 - 202. 9 sider
- Svendsen, J. I., & J. Mangerud** 1987: Late Weichselian and Holocene sea-level history for a cross-section of Western Norway. *Journ. Of Quaternary Science* (1987) 2, 113-132. 15 sider
- Søborg, H. C.** 1988: Knivskarpe grenser for skiferbruk i steinalderen. *Arkeologiske Skrifter* No. 4-1988, 225-241. Historisk museum, Bergen. 12 s.
- Thommesen, T.** 1996: "The early settlement of Northern Norway". I: Larson, L. (red) *The earliest settlement in Scandinavia. Acta Archaeologica Lundensia* nr 24. 6 sider
- Valentin Eriksen, B.** (red,) 2000: *Flintstudier. En håndbog i systematiske analyser af flintinventarer*. Århus. 250 s.
- Woodman, P.** 1992: The Komsa Culture. *Acta Archaeologica* 63, 57-76. 17 sider

Totalt ca. 1520 sider

ARK2220 FELTARKEOLOGISK METODE II

PENSUM

Arkæologisk felthåndbog. Forskjellig utgivelsesår, oppdateres jevnlig.
København. Avsnitt: M. *Hjemtagning af fund.* 17 sider.
N. *Prøveudtagning.* 31 sider.
X. *Udgravning af forskellige anlægstyper.* 72 sider.

Collis, J. 2001: *Digging Up The Past. An introduction to Archaeological Excavation.* Gloucesterchire. s 2 – 174. 92 sider

Greene, K. 1995: *Archaeology. An Introduction.* Philadelphia. s 1-18, 25-48, 87-277. 223 sider

Harris, E. C. 1989: *Principles of archaeological stratigraphy.* London. s 1-34. 33 sider

Løken, T., Pilø, L. & Hemmendorff O. 1996: *Maskinell flateavdekking og utgravning av forhistoriske jordbruksboplasser.* Stavanger. s 8-92. 84 sider

Solem, T. 1996: Vegetasjonshistoriske undersøkelser i Fjergen-området, Meråker, Nord-Trøndelag. *Rapport arkeologisk serie 1996.1*, s 75-101. 26 sider

Tauber, H. 1993: *Dateringsmetoder. I: Da klinger i Muld... 25 års arkæologi i Danmark.* Århus. s 40-43. 3 sider

I alt: 533 sider

KULTURMINNEFORVALTNING OG REGELVERK

Historikk, oppbygging og overordna føringer

NOU 2002:1 *Fortid former framtid*, kap. Kap. 2 (s. 23-30) og vedlegg 3 (s. 171-191) 27 sider.

Riksantikvaren 2000: *Riksantikvarens strategi 2000-2005.* 11 sider.

Riksantikvaren 2001: *Alle tiders kulturminner.* (hele heftet) 21 sider.

Lovverk og forskrift:

Holme, J., M. Finne & R. Guribye 2001: Lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50. I: *Kulturminnevern. Lov, forvaltning, håndhevelse*. Bind II. Kap. 7.1, 7.2 og 7.3. s. 9-100. 91 sider.

Lov om kulturminner av 9.6. 1978 nr. 50, Forskrift om faglig ansvarsfordeling innen kulturminnevernet og Miljøverndepartementets kommentarer til ansvarsforskriften. I: *Kulturminnevern. Lov, forvaltning og håndhevelse*, Bind II. Vedlegg I, II og III s. 229-253. 24 sider.

I alt 174 sider

KONSERVERING

GENERELT

Cronyn, J. M. (1990). *The Elements of Archaeological Conservation*.

Routledge, London. 127 sider

Introducing archaeological conservation s 1-13. 14 sider.

Agents of deterioration s 14-42. 29 sider

Composition and deterioration of siliceous materials and stone s 102-114. 13 s

Composition and deterioration of cementing materials s 116-120. 5 sider

Composition and deterioration of glass s 128-134. 7 sider

Composition and deterioration of ceramics s 141-147. 7 sider

Composition and deterioration of metals s 160-176. 17 sider

Composition and deterioration of organic materials s 238-245. 8 sider

Composition and deterioration of wood s 246-251. 6 sider

Composition and deterioration of skin s 263-268. 5 sider

Composition and deterioration of skeletal materials s 275-278. 7 sider

Composition and deterioration of horn and fibres s 282-287. 7 sider

Composition and deterioration of amber s 293-294. 2 sider

CASE STUDIES

Fell, V. 1996: Washing away the evidence. I: A. Roy & P. Smith (red)

Archaeological Conservation and its Consequences IIC. London.

s 48-50. 3 sider.

Watkins, S. & E. Cameron 1987: An Iron Age warrior's grave from Gurney: the excavation, conservation and interpretation of its contents. *Recent Advances in the Conservation and Analysis of Artifacts*, J Black (red). Summer Schools Press, London. s 51-57. 7 sider.

Totalt sider: 137

DATERING:

Bowman, S. 1990: Radiocarbon dating. I: *Interpreting the past*. Hele boken. 64 sider.

OPPSLAGSVERK

Cross, S., C. Hett & M. Bertulli 1989: *Conservation Manual for Northern Archaeologists*. Archaeology Report No. 6. Prince of Wales Northern Heritage Centre, Yellowknife.

Dowman, E. A. 1970: *Conservation in Field Archaeology*. London: Methuen.

Ellis, L. 2000: *Archaeological Method and Theory: An Encyclopedia*. London: Garland Publishing.

Madsen, H. B. 1994: *Handbook of Field Conservation*. Copenhagen: Royal Danish Academy of Fine Arts, School of Conservation.

Payton, R. 1992: *Retrieval of Objects from Archaeological Sites*. London: Archetype Publications.

Price, N. S. 1995: *Conservation on Archaeological Excavations*. Rome: ICCROM.

Robinson, W. 1998: *First Aid for Underwater Finds*. London: Archetype Publications / Nautical Archaeology Society.

Sease, C. 1994: *A Conservation Manual for the Field Archaeologist*. Archaeological Research Tools, Vol.4. Los Angeles: Institute of Archaeology, University of California.

Singley, K. 1988: *The Conservation of Archaeological Artifacts from Freshwater Environments*. South Haven: Lake Michigan Maritime Museum.

Watkinson, D. & V. Neal 1998: *First Aid for Finds*. London: Rescue / UKIC Archaeology Section.

I alt 908 sider.

ARK3312 ARKEOLOGIEN I SAMFUNNET

PENSUM

GENERELL INNLEDNING

Gjessing, G. 1974: Arkeologi, nasjonalisme og politikk. *Kontaktstensil* 4 (1974), s 19-28. Oslo 1974. 10 sider.

Keller, C. 1978 *Arkeologi og samfunn – virkelighetsflukt eller samfunnsforming?* Oslo 1978. 104 sider.

Shanks, M. & C. Tilley 1989 Archaeology into the 1990s (med diskusjonsinnlegg og svar). *Norwegian archaeological review* 22 no 1 (1989), s 1-53. 53 sider.

Siegel, Bernhard J. 1992: External Factors and Archaeology." I: T. Shay & J. Clottes (red), *The Limitations of Archaeological Thought*. s 83-103. Liege 1992. 21 sider.

DET EUROPEISKE MARERITTET

NAZISTISK ARKEOLOGI

Arnold, B. 1990: The past as propaganda: totalitarian archaeology in Nazi Germany. *Antiquity* 64 (1990), s 464-478. 13 sider.

Hagen, A. 1986: Arkeologi og politikk. *Viking* 50. s. 169-179. 10 sider.

McCann, W. J. 1990: " 'Volk und Germanentum'. The Presentation of the Past in Nazi Germany." I: P. Gathercole & D. Lowenthal (red), *The politics of the Past*. s. 74-88. London 1990. 11 sider.

Nordenborg Myhre, L. 1994: Arkeologi og politikk. *Varia* 26. Kap 5 om Arkeologi og nazisme – en faglig okkupasjon, s 95-139. Universitetets oldsaksamling, Oslo 1994. 25 sider.

SOVJETISK ARKEOLOGI

Miller, M. 1956: *Archaeology in the USSR*. Part III, A, C, F. Part IV A, Part V A. London 1956. 35 sider.

Møllenus, K. R. 1965: Språk, etnogenetikk og arkeologi. *Viking* 29, s 191-197. 7 sider.

Trigger, B. 1987: *A history of archaeological thought*. Kap. 6 om Soviet archaeology. S. 207-243. 36 sider.

Stalsberg, A. 1988: The Scandinavian Viking Age finds in Rus'. *Bericht der Römisch-Germanischen Kommission* 69, s, 448-471. Frankfurt am Main 1988.

Avdusin, D. A. 1988: Den moderne antinormannisme. *Voprosy istorii* 1988: 7, s 23-34. 12 sider. Norsk oversettelse i kompendium.

Lebedev, N.: *Fedrelandsarkeologiens historie 1700-1917. Konklusjon: Hovedetappene i utviklingen av den sovjetiske arkeologi og dens forhold til den førrevolusjonære arv (1919-1991)*. Norsk oversettelse i kompendium. Ca 30 sider.

Novosel'cev, P. 1933: Historiens verden eller historiens myte? *Voprosy istoarii* 1993: 1, s 23-30. Norsk oversettelse i kompendium. 7 sider.

TEMA: DEN NORDISKE USKYLDEN

Johansen Kleppe, E.: Brug og misbrug af etnisitetsbegrepet i arkeologisk forskning. *Arkeologisk museum i Stavanger varia* 15, s 19-28. 5 sider.

Kristiansen, K. 1990: Fortidens Kraft og Kæmpestyrke. I: L. Hedeager & K. Schousboe (red), *Brugte historier*. København, s. 187.218. 32 sider.

Olsen, B. 1986: Norwegian archaeology and the people without «prehistory», or How to create a myth of a uniform past. *Archaeological review from Cambridge* 5: 2, s 25-42. 18 sider.

Olsen, B. 1991: Kjemøyfunnenes (virknings)historie og arkeologi. *Viking* 54, s 65-85. 21 sider.

TEMA: KOLONIALISME OG RASISME

Bandaranaike, S. 1977: Arkeologi och imperialism. Kap 1. I: *Arkeologi och imperialism*, s 26-61. Stockholm 1977. 35 sider.

Creamer, H. 1990: Aboriginal perceptions of the past: the implications for cultural resource management in Australia." I: P. Gathercole & D. Lowenthal (red), *The politics of the past*, s. 130-140. London. 9 sider.

Feder, K. L. 1990: The myth of the moundbuilders. Kap 7. I: *Frauds, myths, and mysteries*, s 95-114. Mountain view. 19 sider.

Gamble, C. 1993: Ancestors and agendas. I: N. Yoffee & A. Sheratt (red), *Archaeological theory: who sets the agenda?*s 39-49. Cambridge 1993. 11 sider.

Murray, T. 1993: Communication and the importance of disciplinary communities: who owns the past? I: N. Yoffee & A. Sherratt (red), *Archaeological theory: who sets the agenda?*, s 105-114. Cambridge. 10 sider.

O'Regan, S. 1990: Maori control of the Maori heritage. I: P Gathercole & D Lowenthal (red), *The politics of the past*, s 130-140. London. 10 sider.

Trigger, Bruce 1989: "The imperial synthesis." Kap 4. I: *A history of archaeological thought*, s 110-147. Cambridge 1989. 38 sider.

POLITISKE TRENDER I DAG

Shay, T. 1989: Israeli archaeology — ideology and practice. *Antiquity* 63 , s 768-772. 5 sider.

Shnirelman, V. A.: Alternative prehistory. *Journal of European archaeology* 3: 2, s 1-20 20 sider.

Syon, D. 1992: Confessions of a nationalist archeologist. I: T. Shay & J. Clottes (red), *The limitations of archaeological thought*, s 39-45. Liege. 5 sider.

HVEM SIN FORTID?

Bender Jørgensen, L. 1999: Whose Heritage? The Archaeology of Roman Egypt. I: A. Gustafsson & H. Karlsson (red), *Glyfer och arkeologiska rum - en vänbok till Jarl Nordbladh*, GOTARC Series A, vol. 3, s. 21-29. 6 sider.

Graves-Brown, P., S. Jones, S. & C. Gamble (red), 1996: *Cultural Identity and Archaeology. The Construction of European Communities*. Routledge, London. Hele bogen. (270 sider incl. bilder etc, beregnet 200 s.)

Mahler, D., C. Paludan-Müller & S. Stummann Hansen 1983: *Om arkeologi. Forskning, formidling, forvaltning - for hvem?* Hans Reitzel. Hele boken. 107 sider.

Schanche, A. & B. Olsen 1983: Var de alle nordmenn? En etnopolitisk kritikk av

norsk arkeologi, *Kontaktstencil* 22-23, Tromsø, s. 115-147. 26 sider.

Schnapp, A. 1996: *The Discovery of the Past*. British Museum Press. Hele boken. 201 sider.

Selkirk, A. 1997: *Who Owns the Past? Grass Roots Critique of Heritage Policy*. Adam Smith Institute, London, s 1-31. 30 s.

Solli, B. 1996: Fortiden er et annet sted. Om arkeologi og kulturminnevern, røtter og føtter. *Norsk antropologisk tidsskrift*. 1996/2, s 79-90. 12 s.

Svestad, A. 1995: *Oldsakernes orden. Om tilkomsten av arkeologi*. Universitetsforlaget. Hele boken. 197 sider.

KULTURMINNEVERNET

Bjerck, H., A. Schanche, Å. Moe Torvanger, M. Kollandsrud & D. Nøeverstad 2001: Hva er kulturminner? I: Jørn Holme (red), *Kulturminnevern, lov, forvaltning, håndhevelse* Bind I. Økokrim. s. 31-127. 90 sider.

Gaukstad, E. 2001: Fra antikvarisk interesse til egen forvaltning. I: Jørn Holme (red), *Kulturminnevern, lov, forvaltning, håndhevelse* Bind I. Økokrim. s 130-135. 5 sider.

Gaukstad E. & J. Holme 2001: Hovedaktørene i kulturminneforvaltningen. I: Jørn Holme (red), *Kulturminnevern, lov, forvaltning, håndhevelse* Bind I. Økokrim. s 136-145. 9 sider.

Omland, A. 1999: Kulturminnevern og demokrati: Problematikk omkring meningskontroll og vestliggjøring av kulturminner. *Primitive tider* 1999, s. 82-98. 12 sider

Skeates, R. 2000: *Debating the Archaeological Heritage*. Duckworth. 124 sider

Veileder. Kulturminner og Kulturmiljøer, Plan-og Bygningsloven. Riksantikvarens Rapporter nr. 29, 2001. 65 sider.

Til sammen 1714 sider

ARK 3313 ARKEOLOGISK FORSKNINGSTEORI

PENSUM

- Andersson, A.-C.** 1999: "Agent A med licens att tolka förhistorian", i:
A. Gustafsson & H. Karlsson (red): *Glyfer och arkeologiska rum - en
vänbok till Jarl Nordbladh*, GOTARC Series A, vol. 3, s. 351-373. 22 sider.
- Baudou, E.** 1991: Hur den arkeologiska forskningen styrs i Sverige. *Arkeologi
och makt*. Lund, Inst. of Arch. Report Series 40, s 75-84. 7 sider.
- Bender Jørgensen, L.** 1999: "Whose Heritage? The Archaeology of Roman
Egypt", i: A. Gustafsson & H. Karlsson (red): *Glyfer och arkeologiska rum -
en vänbok till Jarl Nordbladh*, GOTARC Series A, vol. 3, s. 21-29. 6 sider.
- Christophersen, A.** 2000: " 'He is dead, but he won't lay down'. Om globalt
kulturminnevern, lokalt demokrati og vestlig kulturimperialisme".
Primitive tider. s. 162-166. 5 sider
- Daa, K., Dahlerup Koch, H., Gonzales, M., Heidemann Lutz, L., Näsman, U.,
Randsborg, K. , Sørensen, M.** 2000: Debat om amatørisme og bruk af
amatører i dansk arkeologi. *Magisterbladet* Nr. 3, 5, 6, 7 og 8. 5 sider.
- Hesjedal, A.** 1999: "Fra tekst til tekst - eller hvordan forhistorien ble til en
katalog", i: A. Gustafsson & H. Karlsson (red): *Glyfer och arkeologiska
rum - en vänbok till Jarl Nordbladh*, GOTARC Series A, vol. 3, s. 253-265.
12 sider.
- Holtorf, C.** 1998: "The Past as a Renewable Resource." *Arkeologen* nr 5-6, 1998,
s 4-9. 5 sider.
- Johansen, A. B.** 1983: "Problemer i svensk arkeologi." *Fornvännen* 78, s 43-47.
5 sider.
- Jones, A.** 2002: *Archaeological Theory and Scientific Practice. Topics in
Contemporary Archaeology*. Cambridge University Press. Hele boken.
180 sider.
- Kristiansen, K.** 1992: " 'The strength of the past and its great might'; an essay on
the use of the past." *Journal of European Archaeology* vol. 1,1, s 3-32.
27 sider.
- Kristiansen, K.** 1996: "Old Boundaries and New Frontiers. Reflections on the
Identity of Archaeology." *Current Swedish Archaeology* Vol. 4,
s 103-122. 9 sider.

- Mahler, D., C. Paludan-Müller & S. Stummann Hansen** 1983: *Om arkeologi. Forskning, formidling, forvaltning - for hvem?* Hans Reitzel. Hele boken.
- Myhre, B.** 1991: "Theory in Scandinavian Archaeology since 1960: a View from Norway." I: *Archaeological Theory in Europe*. I Hodder (red), Routledge, s 161-186. 16 sider.
- Näsman, U.** 1995: "Finns en nordisk tradition i dagens nordiska arkeologi?" *Nicolay* nr. 65/66, s 9-15. 6 sider.
- Nordenborg Myhre, L.** 1994: Arkeologi og Politikk. En arkeo-politisk analyse av faghistoria i tiden 1900-1960. *Varia* nr 26. Kap 5. s. 95-139. 25 sider.
- Olsen, B.** 2002: "Divided we stand." I: "Archäologien Europas/Archaeologies of Europe." Biehl, P. F. et.al. (red). I: *Tübringer Archäologische Taschenbücher 3*. Ca. 20 sider.
- Omland, A.** 1999: Kulturminnevern og demokrati: Problematikk omkring meningskontroll og vestliggjøring av kulturminner. I: *Primitive tider* 1999, s. 82-98. 12 sider
- Randsborg, K.** 1989: "Archaeology in the twentieth century - a Scandinavian view." *Acta Archaeologica*. s 151-164. 12 sider.
- Rathje, W. & B. Schiffer** 1982: *Archaeology*. Harcourt Brace Jovanovich Publishers, kap. 5, 6, 7, 8 og 9. s. 105-295. 190 sider.
- Schanche, A. & B. Olsen** 1983: Var de alle nordmenn? En etnopolitisk kritikk av norsk arkeologi. *Kontaktstencil* 22-23. Tromsø 1983, s. 115-146. 26 sider.
- Selkirk, A.** 1997: *Who Owns the Past? Grass Roots Critique of Heritage Policy*. Adam Smith Institute, London, s 1-31. 30 s.
- Solli, B.** 1996: Fortiden er et annet sted. Om arkeologi og kulturminnevern, røtter og føtter. *Norsk antropologisk tidsskrift*. 1996/2, s 79-90. 12 s.
- Svestad, A.** 1995: *Oldsakernes orden. Om tilkomsten av arkeologi*. Universitetsforlaget. Hele boken. 197 sider.
- Thomas, J.** (red) 2000: *Interpretive Archaeology, a reader*. Leicester University Press. Hele boken. 560 sider.
- Thrane, H.** 1992: Status 1991. *Dansk forhistorisk arkæologi gennem de sidste 25 år, nu og i 2001*. København, s 41-53. 8 sider.

Totalt ca. 1500 sider

ARK3315 HISTORISK ARKEOLOGI II

PENSUM

SENTRUMS- OG MAKTBEGREPENE

Bertelsen, Reidar 1991: "Periferi og periferidannelse fra førhistorisk til historisk tid." I: *Gunneria* 64. s 51-70. 20 sider.

Hiorth, Finngeir 1975: *Makt*. Universitetsforlaget 1975. s 9-129. 121 sider.

David Hume: *A Treatise of Human Nature. Book I: Of the understanding, Part I* (s 1 - 25), Part III (s 69-94). Sidehenvisningene er fra utgave utgitt av Oxford University Press, second edition 1978. 51 sider.

Johansen, Arne B 1991: "Periferi og sentrum som arkeologiske begreper." I: *Gunneria* 64. s 23-34. 12 sider.

Rowlands, Michael 1987: *Centre and periphery. A review of a concept*. Centre and periphery in the ancient world. Cambridge. s 1-11. 11 sider.

Helgesson, Bertil 2001: Järnålderns Skåne. Samhälle, centra och regioner. I: *Uppåkrastudier; 5 Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8°; no. 38*, s. 9-41.

OPPKOMST OG ENDRING AV SENTRA SENTRUMSDANNELSER (IKKE BYER)

Adams, R M 1979: "The Origin of Cities. Hunters-farmers and civilizations." I: *Scientific American*. Ed. Lamberg-Karlowski s 171-177. 7 sider.

Ambrosiani, Björn 1985: *Aristocratic Graves and Manors in Early Medieval Sweden. Archaeology and Environment*. Umeå. s 109-118. 10 sider.

Berglund, Birgitta 1995: *Tjøtta-riket. – En arkeologisk undersøkelse av maktforhold og sentrumsdannelser på Helgelandskysten fra Kr. f. til 1700 e. Kr.* s i-v, 11-29, 469-520. 76 sider.

Fonnesbech-Sandberg, E 1991: "Centralmagt, centre og periferi i Danmarks folkevandringstid." I: *Gunneria* 64 s 233-247. 15 sider.

Gren, Leif 1989: "Platon mitt i byn. Kyrksocknens oppkomst från monumentologisk synpunkt." I: *Mänsklighet genom millenier. En vänbok till Åke Hyenstrand* I Damell (red). Stockholm. s 63-71. 8 sider.

Hansen, U. L. 1988: "Handelscentre i Danmark i romersk og ældre germansk jernalder." I: *Festskrift til Olaf Olsen*. København. s 79-90. 12 sider.

Haarnagel, W 1963: "Die Ergebnisse der Grabung Feddersen Wierde im Jahre 1961." I: *Germania* 41. s 280-317. 38 sider.

Munch, G S, O S Johansen & I Larsen 1987: "Borg in Lofoten. A Chieftain's farm in Arctic Norway." I: *Univ. Oldsaksamlings Skrifter, Ny rekke* nr 9. s 146-170. 14 sider.

Myhre, Bjørn 1978: "Chieftains' graves and chiefdom territories in South Norway in the Migration Period." I: *Studien zur Sachsenforschung* 6. s 169 - 187. 18 sider.

Nosov, E N 1992: "Ryurik Gorodishche and the Settlements to the North of Lake Ilmen." I: *The Archaeology of Novgorod, Russia. The Society for Medieval Archaeology, Monograph Series: No.13*. Mark Brisbane (red). Lincoln. s 5-63. 59 sider.

Ramqvist, Per H og **Müller-Wille, Michael** 1988: "Regionale und überregionale Bedeutung des völkerwanderungszeitlichen Gräberfeldes von Högom, Medelpad, Nordschweden." I: *Germania* 66. s 95-134. 40 sider.

Watt, Margrethe 1991: "Sorte muld. Høvdingesæde og kultcentrum fra Bornholms yngre jernalder." I: *Fra stamme til stat i Danmark 2. Jysk arkæologisk Selskabs Skrifter XXII:2*. Aarhus. s 89-106. 18 sider.

Hedeager, Lotte 2002: Scandinavian "central places" in a Cosmological Setting. I: *Uppåkrastudier; 6 Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8°*; no. 39, s. 3-19.

Saunders, Tom 1999: Power Relations and Social Space: A Study of the Late Medieval Archbishop's Palace in Trondheim. I: *NIKU temahefte* nr 31, s. 90-96.

Skre, Dagfinn 1995: Kirken før sognet. Den tidligste kirkeordningen i Norge. I: Liden, Hans Emil (red.): *Møtet mellom hedendom og kristendom i Norge*.

BYDANNELSER

Andersson, Hans 1982: "Städer i öst och – regional stadsutveckling under medeltiden." I: *Bebyggelsehistorisk tidskrift* nr 2 1982: *Den medeltida staden*. Umeå. s 55-67.13 sider.

Avdusin, Daniil A 1991: "De gammelrussiske byers oppkomst: Historiografi." I: *Gunneria* 64, s 81-98. 13 sider.

- Christophersen, Axel** 1991: "Ports and Trade in Norway ca 800-1200." I: *Aspects of Maritime Scandinavia AD 200-1200*, Crumlin-Pedersen (red). Roskilde, s 159-168. 10 s.
- Christophersen, Axel** 1998: *Setja, efla or reisa* kaupstad? A critical reading of the sagas on the origins of Trondheim in light of archaeological evidences. I: *Hikuin* nr. 25, s. 61-78.
- Christophersen, Axel** 2001: The shaping of urban landscapes in Medieval Norway. I: Brandt et. Al (red.): *From huts to houses: transformation of ancient societies: proceedings of an international seminar...*, s.
- Cinthio, Erik** 1972: "Variationsmuster in dem frühmittelalterlichen Städtewesen Schonens." I: *Kiel papers '72. Frühe Städte im westlichen ostseeraum*. Kiel. s 57-3. 7 s.
- Helle, Knut & Nedkvitne, Arnvid** 1977: "Sentrumsdannelse og byutvikling i norsk middelalder. Urbaniseringsprosessen i Norden." Del 1: *Middelaldersteder*. Universitetsforlaget. s 189-278. 90 sider.
- Leciejewicz, Lech** 1980: "Medieval Archaeology and Its Problems." I: *Unconventional Archaeology. Polska Akademia Nauk*, Romuald Schild (red) 1980. s 191-208. 18 sider.
- Myrvoll, Siri** 1984: "Trade in Telemark and the earliest settlement in Skien." I: *Offa* 41. s 41-55. 14 sider.
- Schofield, J** 1987: "Recent approaches in urban archaeology." I: *Urban archaeology in Britain. CBA Research Reports* No.61, Schofield & Leech (red). s 1-8. 8 sider.
- Yanin, V L** 1992: "The Archaeological Study of Novgorod: an Historical Perspective." I: *The Archaeology of Novgorod, Russia. The Society for Medieval Archaeology, Monograph Series*: No 13, Mark Brisbane (red). Lincoln, s 67-103. 37 sider.
- Øye, Ingvild** (red) 1992: "Våre første byer." I: *Onsdagskvelder i Bryggens Museum* VII. Bryggens Museum. Bergen. Artikler av K Helle, E Schia, A Christophersen, R Bertelsen og L Ersgård. s 7-116. 110 sider.
- Hansen, Gitte** 2000: Bydannelse og forklaring af sociale fænomener. Individualisme, kollektivism og Giddens strukturationsteori. I: *META* nr. 4, 2000, s. 2-16.

**SAMFUNNSORGANISASJON
FØR STATSDANNELSE**

Fabech, Ch 1991: *Samfunnsorganisasjon, religiøse ceremonier og regional variasjon. Samfunnsorganisasjon og regional variasjon.* s 283-300. 17 sider.

Gansum, T. 1997: Jernaldermonumenter og maktstrukturer. Vestfold som konfliktarena. I: Fuglestvedt og Myhre (red.): *Konflikter i forhistoria. AmS Varia* nr. 30, s. 27-40.

Hedeager, Lotte 1992: "Centerdannelse i et langtidsperspektiv. Danmarks jernalder." I: *Økonomiske og politiske sentra i Norden ca 400-1000 e. Kr.* Åkerseminaret, Hamar. I: *Universitetets Oldsaksamlings Skrifter, Ny rekke,* nr13. s 89-94. 6 sider.

Ilkjær, J. 1991: *Mosefunnene i perspektiv. Samfunnsorganisasjon og regional variasjon.* s 277-281. 5 sider.

Myhre, Bjørn 1992: *Økonomiske og politiske sentra i Norden ca. 400-1000 e.kr.* Åkerseminaret, Hamar 1990. I: *Universitetets Oldsaksamlings Skrifter, Ny rekke* nr. 13

Rahmqvist, Per 1991: *Perspektiv på regional variation och samhälle i Nordens folkvandringstid. Samfunnsorganisasjon og sosial variasjon.* s 305-317. 12 sider.

Røskaff, Merethe 1997: Religionsskiftet og lokale maktforhold i Trøndelag. I: *Kultursamenhengar i Midt-Norden, DKNVS Skrifter 1 – 1997,* s. 101-112. 12 sider

Solberg, Bergljot 1988: "Social Status in the Merovingian and Viking Periods in Norway from Archaeological and Historical Sources." I: *Norwegian Archaeological Review* Vol 18: 1-2, s 61 - 76. 15 sider.

STATSDANNELSE

Andrén, Anders 1989: "State and towns in the Middle Ages." I: *Theory and Society* Vol 18. s 585-609. 25 sider.

Fenger, O 1989: "Begrebene slægtsamfund og stat." I: *Medeltidens fødsel, A* Andrén (red). Lund. s 149-158. 10 sider.

Jørgensen, Lars 1991: "Våbengrave og krigeraristokrati. Etableringen af en centralmagt på Bornholm i det 6.-8. årh. e. Kr." I: *Fra stamme til stat i Danmark 2. Jysk arkæologisk Selskabs Skrifter XXII: 2.* Aarhus, s 109-123. 15 sider.

Kurtz, D V 1981: "The Legitimation of Early Inchoatic States." I: *The Study of the State*, Claessen og Skalnik (red). Haag, s 177-200. 24 sider.

Lindkvist, Th 1990: "Plundring, skatter och den feodala statens framväxt." I: *Opuscula Historica Upsalienses* 1. s 1-44, s 69-74. 49 sider.

KURSORISK

Wells, Peter S 1984: *Farms, Villages and Cities. Commerce and Urban Origins in Late Western isles in the Viking World*, Fenton A and H Palsson (eds) Edinburgh, s. 116-128. 13 sider.

ARK 3317 TEKNOLOGIENES ARKEOLOGI II

PENSUM

- Birgerstam, P.** 2000: *Skapande handling – om idéernas födelse*. Studentlitteratur: Lund. 200 sider.
- Dobres, M.-A.** 2000: *Technology and Social Agency. Outlining a Practice Framework for Archaeology*. Blackwell: Oxford. S. 1-230. 220 sider.
- Gustafsson, G.A.** 2002: *Den inre teatern I lärandet – en studie om kunskapsväxandet inom handverk*. Kungl. Tekniska Högskolan: Stockholm. 260 s.
- Guttorm, G.** 2001: *Duodji Bálgát – en studie i duodji. Kunsthåndverk som visuell erfaring hos et urfolk*. Dr.art. avhandling, Universitetet i Tromsø, Kap. 4: Erfaring og duodji. S. 45-62. 18 sider.
- Ingold, T.** 2000: *The Perception of the Environment. Essays in livelihood, dwelling and skill*. Routledge: London/New York. Part III: Skill. S. 289-419. 120 sider.
- Latour, B.** 1999: *Pandora's hope. Essays on the Reality of Science Studies*. Harvard University Press: Cambridge Mass/London. Chapter 2: Circulating Reference. S. 24-80. 55 sider.
- Molander, B.** 1993 [1996]: *Kunnskap i handling*. Daidalos: Gøteborg. 300 sider
- Polanyi, M.** 1958 [1962]: *Personal Knowledge. Towards a Post-critical Philosophy*. University of Chicago Press. Chapter 4, Skills. S. 49-65. 16 sider.
- Polanyi, M.** 1966 [1983]: *The Tacit Dimension*. Peter Smith: Gloucester, Mass. Chapter 1, Tacit knowing. s. 1-25. 25 sider.
- Ryle, G.** 1949 [2000]: *The Concept of Mind*. The University of Chicago Press. Chapter II: Knowing how and knowing that. S. 25-61. 36 sider.
- Wendrich, W.Z.** 1999: *The World According to Basketry. An Ethnoarchaeological Interpretation of Basketry Production in Egypt*. CNWS: Leiden. 426 s

1676 sider

ARK 3318 ARKEOLOGI MED ANNEN SPESIALISERING

Studentene skal selv legge opp gjeldende pensum. Pensumet må være godkjent av faglærer før fristen for å melde seg til eksamen går ut.

Et alternativ er å avlegge eksamen etter allerede godkjent pensumlitteratur i emnet *Bergkunst i globalt perspektiv*.

BERGKUNST I GLOBALT PERSPEKTIV

PENSUM

GENERELT

Paul G. Bahn 1993: The 'dead wood stage' of prehistoric art studies: style is not enough. *Rock art studies: the post-stylistic era or where do we go from here?* Oxbow monograph 35, s. 51-59. Oxford. (6 s)

Jean Clottes 2002: *World rock art*. Los Angeles. (135 s)

J.B. Deręowski 1995: Perception – depiction – perception and communication: a skeleton key to rock art and its significance (med kommentarer), *Rock art research* 12, s. 3-22. (18 s)

David Groenfeldt 1985: The interpretation of rock art (med kommentarer), *Rock art research* 2, s. 20-46. (25 s)

Ericka Engelstad 2001: Desire and body maps: all the women are pregnant, all the men are virile, but... *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 263-289. Oslo. (21 s)

Derek Hodgson 2000: Art, perception and information processing: an evolutionary perspective. *Rock art research* 17, s. 3-34. (30 s)

Robert Layton 1991: *The anthropology of art, second edition*. Cambridge. (258 s)

J. David Lewis-Williams 2001: Monolithism and polysemy: Scylla and Charybdis in rock art research. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 23-39. Oslo. (15 s)

Gro Mandt 2001: Women in disguise or male manipulation? Aspects of gender symbolism in rock art. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 290-311. Oslo. (19 s)

Kalle Sognnes 2001: When rock art comes into being: on the recognition and acceptance of new discoveries (med kommentarer). *Rock art research* 18, s. 75-90. (15 s)

PALEOLITTIKUM

Paul G. Bahn 1988: No sex, please, we're Aurignacians (med kommentarer). *Rock art research* 3, s. 99-120. (20 s)

Jean Clottes 1990: The parietal art of the Late Magdalenian. *Antiquity* 64, s. 527-548. (20 s)

Jean Clottes 1993: Post-stylistic? *Rock art studies: the post-stylistic era or where do we go from here?* Oxbow monograph 35, s. 19-25. Oxford. (5 s)

Margareth W. Conkey 1987: New approaches in the search of meaning? A review of research in 'Palaeolithic art'. *Journal of field archaeology* 14, s. 413-430. (17 s)

David Lewis-Williams 2002: *The mind in the cave*. New York. (320 s)

Steven J. Waller 1993: Sound reflection as an explanation for the content and context of rock art. *Rock art research* 10 (med kommentarer), s. 91-101. (9 s)

EUROPAS POST-PALEOLITTIKUM

Emmanuel Anati 1976: *Evolution and style in Camunian rock art*, s. 33-54. Capo di Ponte. (21 s)

Bevan, Lynn 2000: Women's art, men's art: gender specific image selection in the rock art of Valcamonica. *Signifying place and space: world perspectives of rock art and landscape*. BAR international series 902, s. 103-110. Oxford. (7 s)

Richard Bradley 1999: *Rock art and the prehistory of Europe*. London. (213 s)

Christopher Chippindale 2001: Theory and meaning of prehistoric European rock art: 'informed methods', 'fomal methods' and questions of uniformitarianism. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 68-98. Oslo. (20 s)

Jeremy Dronfield 1995. Subjective vision and the source of Irish megalithic art. *Antiquity* 69: 539-549. (10 s)

- Maarten van Hoek** 1997: The distribution of cup-and-ring motifs along the Atlantic seaboard of Europe. *Rock art research* 14, s. 3-17. (14 s)
- Susan Johnston** 1991: Distributional aspects of prehistoric Irish petroglyphs. *Rock art and prehistory*. Oxbow monographs 10, s. 86-95. Oxford. (8 s)
- George Nash** 1997: Dancing in space: rock art of Campo Lameiro Valley, southern Galicia, Spain. *Semiotics of landscape: archaeology of mind*. BAR international series 661, s. 46-58. Oxford. (11 s)
- Roberto Vázquez Rozas** 1999: Prehistoric open-air rock art in Galicia, north-west Spain: characteristics and principal iconography. *Rock art research* 16, s. 113-126. (13 s)
- Clive Waddington** 1998: Cup and ring marks in context. *Cambridge archaeological journal* 8, s. 29-54. (23 s)

AFRIKA

- Whitney Davis** 1984: Representation and knowledge in the prehistoric rock art of Africa. *The African archaeological review* 2, s. 7-35. (27 s)
- Thomas A. Dowson** 1988: Revelations of religious reality: the individual in San rock art. *World archaeology* 20, s. 116-127. (10 s)
- Hermione Kechagia** 1995: The row and the circle: semiotic perspective of visual thinking. *Rock art research* 12, s. 109-116. (8 s)
- J. David Lewis-Williams** 1982: The economic and social context of southern San rock art. *Current anthropology* 23, s. 429-449. (20 s.)
- J. David Lewis-Williams** 1984: The empiricist impasse in southern African rock art studies. *The South African archaeological bulletin*. 39, s. 58-66. (7 s)
- J. David Lewis-Williams** 1987: Art as a window to other worlds. *Suid-Afrikaanse Tydskrift vir Wetenskap* 83, s. 245. (1 s)
- J. David Lewis-Williams** 1987: A dream of eland: an unexplored component of San shamanism and rock art. *World archaeology* 19, s. 165-176. (10 s)
- J. D. Lewis-Williams & T.D. Dowson** 1990: Through the veil: the San rock paintings and the rock face. *South African archaeological bulletin* 45, s. 5-16. (12 s)
- Sven Ouzman** 1998: Towards a mindscape of landscape: rock art as

expression of world-understanding. *The archaeology of rock-art*, s. 30-41. Cambridge. (9 s)

AMERIKA

J. J. Brody 1989: Site use, pictorial space and subject matter in late prehistoric and early historic Rio Grande pueblo art. *Journal of anthropological research* 45, s. 15-28. (14 s)

Roy Q. Lewis 1994: Contemporary indigenous use of traditional rock art sites at Yaraque, Bolivia. *Rock art research* 11, s. 3-7. (5 s)

Marjorie Meldrum 1992: Archaeology of the mind: rhythmic and certain elemental petroglyph forms. *Ancient images, ancient thought*, s. 347-356. Calgary. (9 s)

Carol Patterson-Rudolph 1993: *Petroglyphs and pueblo myths of the Rio Grande*. Rev. ed. Albuquerque. (132 s)

B. K. Swartz & T. S. Hurlbutt 1994: Space, place and territory in rock art interpretation: An integration of concepts of space and their application to an unusual petroglyph locality in the Great Basin, USA. *Rock art research* 11, s. 13-22. (9 s)

David S. Whitley 2001: Science and the sacred: interpretive theory in U.S. rock art research. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 124-151. (22 s)

AUSTRALIA

Robert G. Bednarik 1986: Parietal finger markings in Europe and Australia. *Rock art Research* 3. (med kommentarer) s. 30-61. (30 s)

John Clegg 1991: Pictures and pictures of... *Rock art and prehistory*. Oxbow monograph 10, s. 109-111. Oxford. (3 s)

Natalie R. Franklin 1986: Stochastic vs. emblematic: an archaeologically useful method for the analysis of style in Australian rock art. *Rock art research* 3, s. 121-124. (4 s)

Robert Layton 1992: *Australian rock art: a new synthesis*. s. 1-30. (30 s)

Ken Mulvaney 1996: What to do on a rainy day: reminiscences of Mirriuwung and Gadjerong artists. *Rock art research* 13, s. 3-20. (18 s)

Paul S. C. Taçon 2001: Theory building and model making in Australian rock art research. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 110-123. Oslo. (10 s)

ASIA

Zbigniew Jasiewicz & Andrzej Rozwadowski 2001: Rock paintings – wall paintings: new light on art tradition in Central Asia. *Rock art research* 18, s. 3-14. (11 s)

Dario Novellino 1999: Towards an understanding of Pālaqwan rock drawings: between visual and verbal expression. *Rock art research* 16, s. 3-24. (21s)

Tang Huisheng 1989: A study of petroglyphs in Qinghai Province, China. *Rock art research* 6, s. 3-10. (7 s)

Tang Huisheng 1993: Theory and method in Chinese rock art studies. *Rock art research* 10, s. 83-90. (9 s)

Wang Ningsheng 1984: An introduction to rock paintings in Yunnan province (People's Republic of China). *Rock art research* 1, s. 75-90. (15 s)

Totalt ca. 1600 sider

HF ARK 3320 FELTARKEOLOGISK METODE III

PENSUM:

- Alterskær, Kurt** 1985: Eldre steinalder. *Helgelands historie*, Bind 1 p. 20 - 60, Mosjøen 1985. 28 sider. Artikkelen er lagt ut på internett: <http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>
- Andersen Niels H.** 1999: Saruppladsen. Sarup vol. 2. *Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter XXXIII: 2*. Moesgård 1999. (p 16 - 104)
- Bruen Olsen, Asle**, 1974: Utgraving av gravhaug på Hynne, Levanger, Nord-Trøndelag. *Rapport. Arkeologisk Serie 1974:2*. Vitenskapsmuseet. 10 sider. <http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>
- Christensen, Kjeld** 1997: Egestammer fra halsskovfjorden. *Storebælt i 10.000 år. Mennesket, havet og skoven p. 37-44*. København 1997. 8 sider.
- Christophersen, A. og Jondell, E.**, 1988: "Feltundersøkelsene 1973-85" p.9-37..I Fortiden i Trondheim bygrunn:Folkebibliotekstomten. *Meddelelser nr.13 Del 1. Utgraving, kronologi og bebyggelsesutvikling*. Riksantikvaren, Utgravingskontoret for Trondheim. 18 sider.
- Ejstrud, Bo og Jensen, Claus Kjeld**, 2000: Vendevej – landsby og gravplads. *Kulturhistorisk Museums skrifter 1. Jysk Arkæologisk Selskab*. p.10-65, 123-129, 183-261. 60 sider.
- Ethelberg, Per**, 1986: HJEMSTED – en gravplads fra 4. og 5. årh e.Kr. *Skrifter fra museumsrådet for Sønderjyllands amt, 2. Haderslev 1986*. p. 7 – 23. 7 sider.
- Ethelberg, Per, Erik Jørgensen, Dirk Meier, David Robinson**, 2000: Det Sønderjyske Landbrugs Historie. Sten og Bronzealder. P. 135 – 296. 90 sider. Haderslev 2000.
- Ethelberg, Nis Hardt, Bjørn Poulsen og Anne Birgitte Sørensen**, 2000: Det Sønderjyske Landbrugs Historie. Jernalder, vikingetid og Middelalder. P. 130 – 272. 70 sider. Haderslev 2003.
- Farbregd, Oddmund**,1974: To nordtrønderske båtgraver. Lø, Steinkjer. Utgraving 1969. Haug, Verdal. Utgraving 1970. I:*Rapport. Arkeologisk serie 1974:1, Vitenskapsmuseet*. Universitetet i Trondheim. 16 sider. <http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>

- Farbregd, Oddmund**, 1977: Utgraving av romartids gravhaug på Kvello, Verdal, Nord-Trøndelag 1969 - 70. I: *Rapport. Arkeologisk serie 1977:1, Vitenskapsmuseet*. Universitetet i Trondheim. 17 sider.
<http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>
- Farbregd, Oddmund**, 1980: Perspektiv på Namdalens jernalder. Undersøkingar på Veiem, Sem, Væren og Bertnem. I: *Viking Bind XLIII 1979*. Norsk arkeologisk selskap, Oslo 1980. Side 20 - 80. 43 sider.
<http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>
- Fjellheim, Sverre** 1999: Samer i Rørostraktene, p. 13- 31, 145-177, 291-297. Snåsa 1999. 20 sider.
- Gersbach, Egon** 1998: Ausgrabung heute. Methoden und Techniken der Feldgrabung. Verlag Theiss. 182 sider.
- Hvass, Steen**, 1985: Hodde. Et vestjysk landsbysamfund fra ældre jernalder. *Arkæologiske Studier Vol. VII*. Akademisk Forlag. Universitetsforlaget i København. p.11-98. 87 sider.
- Krongaard Kristensen, Hans** 1998: "Udgravingerne 1981 og 1984-85." p.21-58. "Bebyggelsen." p.59-80. I *Viborg Sønder sø 1000-1300. Byarkæologiske undersøgelser 1981 og 1984-85*. Red: Hjeremind, Iversen og Krongaard Kristensen. *Viborg Stiftsmuseums skriftrække bind 2. Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter XXXIV*. 34 sider.
- Lind, Birgit**, 1991: Slusegårdsgravpladsen III, Gravformer og gravskikke. Bådgravene. p. 17 – 50. *Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter XIV, 3 1991*. 21 sider.
- Løken, Trond** 1977: " Nye funn fra et gammelt gravfelt. Kan gård og gravplass gå tilbake til eldre bronsealder?" p.133-165. I *Viking XLI-1977*. 20 sider.
- Løken, Trond** 2003: Oppkomsten av den germanske hallen - Hall og sal i eldre jernalder i Rogaland. (p. 49 - 83). *Viking 2001* (20 sider)
- Mikkelsen, Martin** 1996: "De 3-skibede bronzealderhuse i Viborg amt." p. 34-59. "Bronzealderbosættelserne på Ås-højderyggen i Thy." p. 110-123. I *Bronzealderens bopladser i Midt- og Nordvestjylland*. Udgivet af De Arkæologiske Museer i Viborg amt. 25 sider.
- Nordeide, S.W.** 1988: "Relativ kronologi og faseinndeling" p.38-61. I Fortiden i Trondheim bygrunn:Folkebibliotekstomten. *Meddelelser nr. 13 Del1. Utgraving, kronologi og bebyggelsesutvikling*. Riksantikvaren, Utgravingskontoret for Trondheim. 23 sider.

Olsen, Olaf og Schmidt, Holger 1977: Fyrkat. En jysk vikingeborg. *Nordiske Fortidsminder. Serie B-in quarto. Bind 3.* Det kongelige nordiske Oldskriftselskab. p.11-31. 20 sider.

Pettersen, Kristian 1983: Øvre Glomma: arkeologiske undersøgelser 1982 i forbindelse med konsesjonssøknad. p. 5- 16, 35 – 39, 63 – 77. Verneplan for vassdrag Rapport. Det Kgl. Norske videnskabernes selskab, Museet. Arkeologisk serie; 1983:1, Trondheim 1983. 15 sider. Artikkelen er lagt ut på internett:
<http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>

RIKSANTIKVAREN (utgitt av) : UTAST TIL VEILEDER – FORVALTNINGEN AV AUTOMATISK FREDETE KULTURMINNER. RIKSANTIKVAREN, Oslo 2000 (Utastet forventes oppatert 2004, når den nye utaven utkommer vil den erstatte denne). Utleveres i kopi. 25 sider.

Rønne, Preben 1997: En landingsplads ved Hørsekær. *Storebælt i 10.000 år. Mennesket, havet og skoven p. 290 - 294.* København 1997. 3 sider.

Stenvik, Lars 1982: Arkeologiske kulturminner i Gaulavassdraget, Sør-Trøndelag. Verneplan for vassdrag Rapport / Det Kgl. Norske videnskabernes selskab, Museet. Arkeologisk serie ; 1982:3 Trykt: Trondheim, 1982. 15 sider. Artikkelen er lagt ut på internett:
<http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>

Totalt ca 1080 sider

KONSERVERING

De Guichen, G. (1995). Object interred, object disinterred. I N.S. Price (red.) *Conservation on Archaeological Excavations.* Rome: ICCROM, sider 21-28, 8 sider.

Foley, K. (1995). The role of the objects conservator in field archaeology. I N.S. Price(red.) *Conservation on Archaeological Excavations.* Rome: ICCROM, sider 11-19, 9 sider.

Price, N.S. (1995). Excavation and conservation. I N.S. Price (red.) *Conservation on Archaeological Excavations.* Rome: ICCROM, sider 1-9, 9 sider.

Sease, C. (2000). Conservation of archaeological materials. I L. Ellis (red.) *Archaeological Method and Theory: An Encyclopedia.* London: Garland Publishing, 120-124, 5 sider.

Sease, C. (1995). First aid treatment for excavated finds. I N.S. Price (red.) *Conservation on Archaeological Excavations*. Rome: ICCROM, sider 29-44, 16 sider.

Sease, C. (1987). *A Conservation Manual for the Field Archaeologist*. Los Angeles: University of California, 23-49, 27 sider.

Stubbs, J.H. (1995). Protection and presentation of excavated structures. I N.S. Price(red.) *Conservation on Archaeological Excavations*. Rome: ICCROM, sider 73-89, 17 sider.

Totalt 91 sider

ANBEFALT LITTERATUR:

Feltperm. Oppslagsverk for rutiner og fremgangsmåter ved arkeologiske utgravninger. Seksjon for arkeologi og kulturhistorie. Vitenskapsmuseet. NTNU. u.år. Utleveres i kopi.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 2000. *Verdier i Gaula, Midtra Gauldal kommune i Sør-Trøndelag*. Utgitt av direktoratet for naturforvaltning i samarbeid med Norges vassdrag- og energidirektorat. VVV-rapport 2001-22, Trondheim.

Holck, Per 1970: Skjelettgraving. En innføring i antropologi for arkeologer. Universitetsforlaget.

RIKSANTIKVAREN (utgitt av) :

Forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven.
<http://www.lovddata.no/for/sf/md/md-19790209-8785.html>

Forskrift om forbud mot utførsel av kulturminner.
<http://www.lovddata.no/for/sf/kk/kk-20011214-1420.html>

LANG EKSURSION

Det vil senere bli opplyst om gjeldene pensum i forbindelse med lang ekskursjon: Dette varierer årligt alt etter hvorhen ekskursjonen går. Ca 200 sider. Litteraturliste leveres/avtales ved semesterstart.

PLANLAGTE KURS

Det planlegges kurs i rentegning av utgravningsplaner med ADOBE ILLUSTRATOR, kurs i GIS som arkeologisk verktøy og bruk av GPS i registrering. Pensum til dette vil bli opplyst dersom det blir mulig å gjennomføre kurserne.

ARK 3321 HOSPITERING

Studenter som tar mastergrad i profesjonsrettet arkeologi skal gjennomføre et hospiteringsopphold i forvaltningsverket, museumsvesenet eller ved en høyere utdanningsinstitusjon. Under oppholdet skal studentene få opplæring i og delta aktivt i reelle arbeidsoppgaver.

ARK3010 MARITIME CULTURE I MPHIL IN MARITIME ARCHAEOLOGY

LIST OF OBLIGATORY READING

DEVELOPMENT, SCOPE, AND THEORETICAL PERSPECTIVES OF MARITIME ARCHAEOLOGY

Cunliffe, Barry, 2001. *Facing the Ocean*. Oxford University Press. s: 109-310. Ca. 120s.

Jasinski, Marek E. 1999. Which way now? Maritime archaeology and underwater heritage into the 21st century. Paper presented at the World Archaeological Congress 4, Maritime Archaeology: Challenges For The New Millennium, Cape Town, South Africa, January 1999. 22pps

Muckelroy, Keith, 1978. *Maritime Archaeology*. Cambridge University Press. 253 sider.

BOAT AND SHIPBUILDING TECHNOLOGIES

Cederlund, Carl Olof , 1983. The Old Wrecks of the Baltic Sea. Archaeological recording of the wrecks of carvel-built ships. *BAR International Series* 186. 120 pps.

Christensen, Arne Emil 1982. Viking Age Ships and Shipbuilding. In: *NAR*, 1982: 19-28.7 pps.

Crumlin-Pedersen, Ole, 1972. Skin or Wood. A Study of the Origin of the Scandinavian Plank-boat. In: Hasslöf et al: *Ships, shipyards*..Copenhagen: 208-234. 21 pps.

Crumlin-Pedersen, Ole, 1983. *From Viking Ships to Hanseatic Cogs*. 3rd Paul Johnstone Memorial Lecture, Occasional Lecture No 4. National Maritime Museum. 18 pps.

Eskeröd, Albert, 1956. Early Nordic Arctic Boats. In: Furumark, A (et al.): *Arctica. Studia Ethnographica Upsaliensia XI*. Uppsala: 57-87. 24 pps.

Evans, Angela, 1985. The Clinker-Built Boats of the North Sea, 300-100 A.D. In: *The North Sea, A Highway of Economic and Cultural Exchange, Character – History*. 63-78 Stavanger, Oslo, Bergen. 15 pps.

- Filipowiak, Wladyslaw**, 1994. Shipbuilding at the Mouth of the River Odra (Oder). In: Westerdahl, C.(ed) *Crossroads of Ancient Shipbuilding. Proceedings of the Sixth ISNSA Roskilde 1991*: 83-96. Oxford. 10 pps.
- Grenier, Robert**, 2001. The Basque whaling ship from Red Bay, Labrador: a treasure trove of data on Iberian Atlantic shipbuilding design in the mid-16th century. In: Alves, F.(ed): *Proceedings International Symposium on Archaeology of Medieval and Modern Ships of Iberian-Atlantic Tradition: 269-294 Lisbon 1998*. 20 pps.
- Hasslöf, Olof**, 1972. Main Principles in the Technology of Ship-Building. In Hasslöf, O, et al.: *Ships and Shipyards, Sailors and Fishermen. Introduction to Maritime Ethnology*. Copenhagen: 27-72. 40 pps.
- Jasinski, Marek E.** 1994. Tracing Crossroads of Shipbuilding Traditions in the European Arctic. In: Westerdahl, C.(ed) *Crossroads of Ancient Shipbuilding. Proceedings of the Sixth ISBSA Roskilde 1991*: Oxford. 5 pps.
- Jasinski, M.E.; Ovsyannikov, O.V.** 2005. Routs to the Arctic Ocean. Aspects of Medieval and Post-Medieval Portage Systems in the Russian North. *BAR, International Series*. In Press. 33 pps
- Johnstone, Paul**, 1988. *The Sea-craft of Prehistory*: 1-234. London and New York. s. 234 sider.
- Leshikar, Margaret E.** 1988. The Earliest Watercraft: From Rafts to Viking Ships. Bass, G. (ed/)*1988: Ships and Shipwrecks of the Americas. A history based on Underwater Archaeology*: 13-32. Thames & Hudson. 13 pps.
- Litwin, Jerzy**, 1994. Shipbuilding Traditions in the Southern Part of the Vistula Lagoon. In: Westerdahl, C.(ed.) *Crossroads of Ancient Shipbuilding. Proceedings of the Sixth ISBSA Roskilde 1991*: 203- 213. Oxford. 7 pps.
- Malinowski, Bronislaw**, 1922 (1978, 1983, paperback). *Argonauts of the Western Pacific*: 124 -145.527. Routledge & Kegan Paul.. The ceremonial building of a waga. 19 pps.
- McGrail, Séan**, 2001. Boats of the World from the Stone Age to Medieval Times. Oxford. 300 pps.
- Sorokin, Piotr**, 2000. The Medieval Boatbuilding Tradition of Russia. In: Litwin, J.(ed): *Down the River to the Sea. Proceedings of the Eighth ISBSA Gdansk 1997*: 37-44. 4 pps.

- Ward, Cheryl**, 2003. Sewn Planked Boats from Early Dynastic Egypt. In: Beltrame, C.: *Boats Ships and Shipyards. Proceedings of the Ninth ISBSA Venice 2000*. Oxford: 19-23. 3 pps.
- McGee, Robert**. 1978. Whalers in skin boats. I: *Canadian Arctic Prehistory*. Chapt. 5: 74-82. 9 sider.
- McGrail, Sean**, 1985. Early Landing Places. In: Herteig, Asbjørn E (ed), *Conference on Waterfront Archaeology in North European Towns*. No. 2: 12-17, Bergen 1983. 6 pps
- Steffy, Richard**, 1994. *Wooden Shipbuilding and the Interpretation of Shipwrecks*: 266-298. Texas A&M University, College Station. 20pps
- Varenius, Björn**, 1992. Det nordiska skeppet. Teknologi och samhällsstrategi i vikingatid och medeltid. *Stockholm studies in archaeology 10*. Stockholm. 219. Summary: 134-146. 10 pps.
- Westerdahl, Christer**, 1985. Sewn Boats of Sweden. In: McGrail, Séan; Eric Kentley (eds): *Sewn Plank Boats, BAR International series 276*: 211-232. 18 pps.

MARITIME CULTURAL LANDSCAPE

- Barber, Ian**, 2003. Sea, land and fish: spatial relationships and the archaeology of South Island Maori fishing. In: *World Archaeology(Seascapes) vol. 35 (3)*: 434-448. 8 pps.
- Bell, Trevor; Renouf, M.A.P.**, 2003. Prehistoric cultures, reconstructed coasts: Maritime Archaic Indian site distribution in Newfoundland. In: *World Archaeology (Seascapes) vol 35/3*: 350-370. 15 pps.
- Breen, Colin, Lane, Paul J.** 2003. Archaeological approaches to East Africa's changing seascapes. In: *World Archaeology(Seascapes) vol. 35 (3)*: 469-489. 15 pps.
- Crumlin-Pedersen, Ole**, (ed), 1991. *Aspects of Maritime Scandinavia AD 200 -1200*. 11-283 Roskilde. 272 pps.
- Crumlin-Pedersen, Ole; Porsmose, E; Thrane, H.**, (red). 1996. *Atlas over Fyns kyst i jernalder, vikingetid og middelalder*. Odense. English summary: 283-301. 18 pps.
- Frake, Charles O.** 1985. Cognitive Maps of Time and Tide Among Medieval Seafarers. In: *Man, vol 20, 1985*: 254-265. 9 pps.

- Ilves, Kristin, 2004.** The seaman`s perspective in landscape archaeology. Landing sites on the maritime cultural landscape. In: *Estonian Journal of Archaeology. Special issue on maritime landscapes 8/2, 2004*: 163-177. 10 pps.
- Herteig, Asbjørn E.** 1981. "The medieval harbour of Bergen." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe. CBA Research Report No 41*: 80-87. 7 pps
- Jasinski, Marek E.** 2004. Kings Øystein`s harbour at Agdenes. In: *Encyclopaedia of Underwater Archaeology-The Vikings: Conquerors, Traders and Pirates*. Periplus Publishing London Inc. 5 pps.
- Leone, Mark P.** 1983. Land and Water, Urban life, and Boats: Underwater Reconnaissance in Chesapeake Bay. In: Gould, Richard A.(ed): *Shipswreck Anthropology*, University of New Mexico, pps 173-188. c. 15 pps.
- Mardsen, Peter,** 1981. "Early shipping and waterfronts of London." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe. CBA Research Report No 41*, s 10-16. 6 sider.
- McGrail, Sean,** 1991. "Medieval boats, ships, and landing places." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe. CBA Research Report No 41*, s 17-23. 6 sider.
- Meløe, Jakob,** 1990. The Two Landscapes of Northern Norway. In: *Acta Borealia* 1-1990, pps 68-80. 12 pps.
- Morton, Jamie,** 2001. *The Role of the Physical Environment in Ancient Greek Seafaring*. Brill, Leiden etc. Conclusions pps 229-254. c 20 pps.
- Ohnuki-Tierney, Emiko,** 1972. Spatial Concepts of the Ainu of the Northwest Coast of Southern Sakhalin. *American Anthropologist No 74*: pps 426-457. c. 25 pps.
- Parker, A.J.** 2001. Maritime Landscapes. In: *Landscapes 2001*: pps 22-41. c. 12 pps.
- Pedersen, Lisbeth,** 1995. 7000 years of fishing: stationary fishing structures in the Mesolithic and afterwards. In: Fischer, Anders (ed,): *Man and Sea. Coastal settlement above and below present sea level*. Oxford: pps 75-86. c 5 pps.
- Phillips, Tim,** 2003. Seascapes and landscapes in Orkney and northern Scotland. In: *World Archaeology (Seascapes) 35/3*: pps 371-384. c. 8 pps.

- Stylegar, Frans-Arne & Grimm, Oliver**, 2003. Place-names as evidence for ancient maritime culture in Norway. In: *Norsk sjøfartsmuseum. Årbok 2002*: pps 79-97 (-100). c. 13 pps.
- Westerdahl, Christer**, 1992. The Maritime Cultural Landscape. In: *IJNA 21:1*: pps 5-14. London. c. 8 pps.
- Westerdahl, Christer**, 1995. Traditional Transport Zones in Relation to Ship Types. In: Olsen, O./ Skamby Madsen, J./ Rieck, F. (eds): *Shipshape. Essays for Ole Crumlin-Pedersen*, Roskilde: pps 213-230. c.12 pps.
- Westerdahl, Christer**, 2002. The cognitive landscape of naval warfare and defence- Typonymic and archaeological aspects.. In: Jørgensen, Anne Nørgård (et al, eds): 2002. Maritime Warfare in Northern Europe. Technology, organisation, logistics and administration 500 BC-1500 AD. *Publications from the National Museum. Studies in Archaeology and History Vol 6*, Copenhagen.: 169-190. c. 14 pps.

All together approximately 1800 pages

LIST OF CURSORY READING

GENERAL. DEFINITIONS. INTRODUCTION:

- Flatman, Joe**, 2003. Cultural biographies, cognitive landscapes and dirty old bits of boats: 'theory' in maritime archaeology. *The international Journal of Nautical Archaeology* 32.2 (2003): 143-157. c. 10 pps.
- Jasinski, Marek E.** 1994. The maritime cultural landscape- an archaeological perspective. In: *Archeologia Polski XXXVIII 1993, Zeszyt 1*: 7-21. 10 pps.
- Westerdahl, Christer.** Maritime culture, compendium (to be translated) c. 20 pps.

SHIP (BUILDING) TERMINOLOGY:

- Röding, J.H.** Allgemeines Wörterbuch der Marine I-IV. 1793 etc. (Facsimile, Amsterdam 1969. Monumenta Nautica Historica Selecta, Nederlandse Vereniging voor Zeegeschiedenis). Including important illustrations.
- Fenwick, Valerie** (ed.). 1978. The Graveney Boat. National Maritime Museum Greenwich, Archaeological Series No. 3/ *BAR British Series* 53. Greenwich/ Oxford 1978: with glossary: 331-339.

BOAT AND SHIPBUILDING TECHNOLOGIES.

Adams, Jonathan. 2003. Ships, Innovation and Social Change. Aspects of Carvel Shipbuilding in Northern Europe 1450-1850. *Stockholm Studies in Archaeology* 24. Marine Archaeological Reports 3. Stockholm. 246 pps. I: Maritime Archaeology . Orientation pps 2-16. 2. Watercraft as archaeological source material pps 17-33. Shipbuilding. 3. Theory and Practice pps. 34-46. 7. Synthesis. Carvel building in retrospect. 8. Maritime material culture: 196-208. 40 pps.

Åkerlund, Harald.1963. *Nydamskeppen*. En studie i tidig skandinavisk skeppsbyggnadskonst. Gbg. Hft, 160 pps. Summary in English: 154-160. 5 pps.

Alves; Fransisco (ed), 2001. International Symposium on the Archaeology of Medieval and Modern Ships of Iberian-Atlantic Tradition. *Trabalhos de arqueologia* 18. Lisbon. 454 pps.

Andersen, Søren, 1991. New finds of Mesolithic Logboats in Denmark. In: Westerdahl, C.(ed) *Crossroads of Ancient Shipbuilding*. Proceedings of the Sixth ISBSA Roskilde 1991: 1-10.. Oxford. 6 pps.

Belframe, Carlo, 2000. Sutils Naves of Roman Age. New Evidence and Technological Comparisons with Pre-roman Sewn Boats: In: Litwin, J: *Down the River to the Sea*. Proceedings of the 8th ISBSA. Gdansk 1997: 91-96. c. 4 pps.

Bill, Jan, 2002. Castles at sea. The warship of the High Middle Ages. In: Jørgensen, Anne Nørgård (et al, eds): 2002. Maritime Warfare in Northern Europe. Technology, organisation, logistics and administration 500 BC-1500 AD. *Publications from the National Museum. Studies in Archaeology and History* Vol 6. Copenhagen: 47-56. c. 6 pps.

Cederlund, Carl Olof, 1985 "The Lodja and other vessels." In: Sewn Plank Boats. *BAR International Series* 276, McGrail and Kentley (eds): 233-252. 15 pps.

Christensen, Arne Emil, 1968. The Sjøvollen Ship. In: *Viking*, BD XXXII: 131-147. 16 pps.

Christensen, Arne Emil, 1982. Viking Age Boatbuilding tools. In: McGrail, Séan (ed): Woodworking techniques before AD 1500. Papers presented to a Symposium at Greenwich in September, 1980, together with edited discussion. National Maritime Museum, Greenwich Arch. Ser. No 7, *BAR Intern. Ser.* 129, Oxford: 327-337. 7 pps.

- Christensen, Arne Emil**, 1996. Treenails. In: Maritime Archaeology Newsletter from Roskilde, Denmark 7/96: 20-21. 2 pps.
- Clark, P.** (ed), 2004. *The Dover Bronze Age Boat in Context. Society and water transport in prehistoric Europe*. Oxford 2004. In particular: Clark, Peter (ed): 2004. The Dover boat ten years after its discovery. 1-13. 9 pps.
- Crumlin-Pedersen, Ole; Trakadas, Athena** (eds), 2003. *Hjortspring. A Pre-Roman Iron-Age Warship in Context. Ships and Boats of the North*. Volume 5. Roskilde. Inb., 293 pps. with CD (film).
- Ellmers, Detlev**, 1984 (1972). Frühmittelalterliche Handelsschiffahrt in Mittel- und Nordeuropa. *Offa-Bücher* 28. Neumünster. In German, but illustrations in the text and the catalogue of finds are unique in any literature. 270 pps.
- Fenwick, Valerie** (ed), 1978. The Graveney Boat. National Maritime Museum Greenwich Archaeological Series No 3/ *BAR British Series* 53. 348 pps. With glossary pps 331-339.
- Forsell, Henry**, 1985. The reconstruction of a sewn boat find from Lake Mekrijärvi. In: *Word Archaeology* 16. 3. Febr. 1985: 304-311. 5 pps.
- Friel Ian** 1995. *The Good Ship. Ships, shipbuilding & technology in England 1200-1520*. British Museum. 208 pps
- Goodburn, Damian**, 1986. Do we have evidence of a continuing Saxon boat building tradition? In: *JNA* 15.1: 39-47. 6 pps.
- Green, Jeremy**, 2002. The archaeological contribute to the knowledge of the extra-European shipbuilding at the time of the Medieval and Modern Iberian-Atlantic tradition. In: Alves, F.(ed): *Proceedings International Symposium on Archaeology of Medieval and Modern Ships of Iberian-Atlantic Tradition*. Lisbon 1998: 63-102. 32 pps.
- Grenier, R.; Loewen, B.; Proulx, J-P.** 1994. Basque Shipbuilding Technology c. 1560-1680: The Red Bay Project. In: Westerdahl, C.(ed) *Crossroads of Ancient Shipbuilding*. Proceedings of the Sixth ISBSA Roskilde 1991. Oxford: 137-141. 3 pps.
- Hirte, Christian**, 1997. Logboats. In: Crumlin-Pedersen, O. (ed): *Viking-Age Ships and Shipbuilding in Hedeby/ Haithabu and Schleswig*: pps 148-165. 9 pps.
- Hocker, Fred**, 1999. Technical and organizational development in European shipyards 1400-1600. In: Bill, J./Clausen, B.(eds): *Maritime Topography*

and the Medieval Town. Papers from the 5th International Conference on Waterfront Archaeology in Copenhagen 14-16 May, 1998.

Publications from the National Museum, Studies in Archaeology & History Vol. 4, Copenhagen: 21-32. 8 pps.

Höckmann, Olaf, 1993. Late Roman Rhine vessels from Mainz, Germany. In: *JNA* 22.2.: 125-135. c. 7 pps.

van Holk, André, 2003. Clenched Lap-Strake Boat Finds from the Netherlands, between 1200 and 1600. In: Beltrame, C. (ed): *Boats, ships and shipyards*. Proceedings of the Ninth ISBSA Venice 2000: 296-305. c. 6 pps.

L'Hour, M.; Veyrat, E. 1994. The French Medieval Clinker Wreck from Aber Wrac'h. In: Westerdahl, C.(ed) *Crossroads of Ancient Shipbuilding*. Proceedings of the Sixth ISBSA Roskilde 1991. Oxford: 165-180. 10 pps.

Landström, Björn, 1961. *The Ship*. 309 pps. (in Swed. ed.)

Marsden, Peter, 1976. A boat of the Roman period found at Bruges, Belgium, in 1899, and related types. In: *JNA* 5.1.: 23-55. 18 pps.

Marsden, Peter, 1994. Ships of the Port of London. First to eleventh centuries AD. *English Heritage Archaeological Report* Number 3. 237 pps.

Marsden, Peter, 1996. Ships of the Port of London. Twelfth to seventeenth centuries AD. *English Heritage Archaeological Report* Number 5. 236 pps.

Needham, Joseph, 1978 (1971). *Science and Civilization in China*. Vol 4. Physics and Physical Technology. Part III Civil Engineering and Nautics. Cambridge University Press. Cambridge etc.: 379-699. Abridgement by Ronan, C.: (1986): *Shorter Science and Civilization in China* 3 (Nautic). Cambridge University Press.

Oertling, Thomas, 2001. The concept of the Atlantic vessel.. In: Alves, F.(ed): *Proceedings International Symposium on Archaeology of Medieval and Modern Ships og Oberian-Atlantic Tradition*. Lisbon 1998: 233-240. 5 pps.

O hEalidhe, P, 1992. 'The Monk's Boat' - a Roman-period relic from Lough Lene, Co. Westmeath, Eire. *JNA* 21.3: 185-190. c. 3 pps.

Olsen, Olaf; Crumlin-Pedersen, Ole, 1967. The Skuldelev Ships (II) A Report of the final underwater excavation in 1959 and the salvaging operation in 1962. 73-174. *Acta Archaeologica* Vol XXXVIII. København: 73-174 plus plates. 80 pps.

- Pomey, P.** 1994. Shell Conception and Skeleton Process in Ancient Mediterranean Shipbuilding. In: Westerdahl, C (Ed): *Crossroads of Ancient Shipbuilding*: 125-130. Oxford. c. 4 pps.
- Pulak, Cemal,** 2003. Mortise-and-Tenon Joints of Bronze Age Seagoing Ships. In: Beltrame, C.: Boats Ships and Shipyards. *Proceedings of the Ninth ISBSA Venice 2000*. Oxford: 28-34. 3 pps.
- Reinders, Reinder,** 1985. *Cog Finds of the Ijsselmeerpolders*. Ketelhaven. (or forthcoming by Vlierman, K.) 25 pps.
- Rieck, Flemming,** 1994. The Iron Age Boats from Hjortspring and Nydam- New investigations. In: Westerdahl, C.(ed): *Crossroads of Ancient Shipbuilding*: 45-54. Oxford. 7 pps.
- Rieck, Flemming,** 2000. New parts of the Nydam ships. Investigations on a Classical Danish Site 1989-97. In: Litwin, J.(ed): *Down the River to the Sea. Proceedings of the 8th ISBSA*. Gdansk: 11-20. 6 pps.
- Rosenberg, G,** 1937. *Hjortspringfundet*. Nord Fortidsminder. København. Summary: 103-111. 7 pps.
- Sjøvold, T,** 1971. *The Oseberg find and the other Viking ship finds*. Oslo: 5-81. 65 pps.
- Smolarek, Przemyslaw,** 1994. Aspects of Early Boatbuilding in the Southern Baltic Region. In: Westerdahl, C.(ed) *Crossroads of Ancient Shipbuilding*. Proceedings of the Sixth ISNSA Roskilde 1991. Oxford: 77-81. c. 3 pps.
- Steffy, Richard,** 1994. *Wooden Shipbuilding and the Interpretation of Shipwrecks*. Texas A & M University Press. College Station. With glossary pps 266-298, in total 314 pps. List of shipbuilding terminology, illustrated: 266-298 etc.
- Taavitsainen, Jussi-Pekka,** 1999. Wilderness Commerce and the Development of Boat Types. The Remains of the Hartola Boat. In: *Huurre, M.*(ed): Dig it all. Papers dedicated to Ari Siiriäinen, Helsinki: 307-313. 4 pps.
- Teisen, Michael,** 1994. "A Medieval Clinker-Built Wreck at Hundevika, Norway." In: Westerdahl, Christer (ed): *Crossroads in Ancient Shipbuilding*, Oxbow Monograph 40. Oxford: 73-76. 3 pps.
- Vlek, Robert,** 1987. The Medieval Utrecht Boat. The history and evaluation of one of the first nautical archaeological excavations and reconstructions in The Low Countries. *National Maritime Museum Greenwich Archaeological Series No II/ BAR International Series 382*. Greenwich/ Oxford. 177 pps.

Wagner; Peter, 1986. Wood Species in Viking Age Shipbuilding. In: Crumlin-P/Vinner, M.: *Sailing into the Past*. Roskilde: 130-137. 5 pps.

Watts, Gordon P. 1988. The Civil War at Sea: Dawn of an Age of Iron and Engineering. In: Bass, G.F. (ed): *Ships and Shipwrecks of the Americas*. London: 207-230. c. 19 pps.

MARITIME CULTURAL LANDSCAPE.

Adams, J.; Rönnby, J. 2002. Kuggmaren 1: the first cog find in the Stockholm archipelago, Sweden. *IJNA* 31.2: 172-181. c. 6 pps.

Braudel, Fernand, 1986 (1949). *The Mediterranean I-II*. French orig La Méditerranée--. Especially Vol I: Seas and coasts. Selected, in total c. 600 pps.

Holmberg, Bente, 1991. Maritime place-names. In: Crumlin-Pedersen, Ole (ed): *Aspects of Maritime Scandinavia AD 200-1200*. Proceedings of the Nordic Seminar on Maritime Aspects of Archaeology, 13th-15th March, 1989. Roskilde 1991: 233-240. c. 6 pps.

Jasinski, Marek E. 1993. Aspects of archaeology on Svalbard. In: *XX-Polar Symposium*, Lublin 1993:31-46. 10pps.

Mägi, Marika, 2004. "...Ships are their main strength." Harbour sites, arable lands and chieftains on Saaremaa. *Estonian Journal of Archaeology*. Special issue on maritime landscapes 8/2, 2004: 128-155. 21 pps.

Tuovinen, Tapani, 2002. The Burial Cairns and the Landscape in the Archipelago of Åboland, SW Finland, in the Bronze Age and the Iron Age. *Acta Universitatis Ouluensis Humaniora B* 46. Oulu: 315 pps, selection, dating, perspectives: 242-278. c. 32 pps.

Vedru, Gurly, 2004. People on River Landscapes. *Estonian Journal of Archaeology*. Special issue on maritime landscapes 8/2, 2004: 181-197. 13 pps.

Westerdahl, Christer, 1989. *Norrlandsleden I*. The Norrland Sailing Route I. Källor till det maritima kulturlandskapet. Sources of the maritime cultural landscape.. En handbok i marinarkeologisk inventering. A handbook of marine archaeological survey. Arkiv för norrländsk hembygdsforskning XXIV 1988-89. Härnösand. 343 pps. 7. English summary: 313-327. 12 pps.

Westerdahl, Christer, 1995. Maritime cultures and ship types. brief comments on the significance of maritime archaeology. *IJNA* 1994: vol 23.4: 265-270. London etc. 5 pps.

Westerdahl, Christer, 2000. From Land to Sea, from Sea to Land. On transport zones, borders, and human space. In: Litwin, J.(ed): *Down the River to the Sea. Proceedings of the 8th ISBSA*. Gdansk: 11-20. c. 7 pps.

ARK3020 MARITIME ARCHAEOLOGICAL FIELD RESEARCH I MPHIL IN MARITIME ARCHAEOLOGY

LIST OF OBLIGATORY READING

- Bass, George F** 1966 (ed): *A history of seafaring – based on underwater archaeology*. New York, s 12-304. 130 pps.
- Bird, Eric, C.F.** 1984. *Coasts. An introduction to Coastal Geomorphology*. Basil Blackwell Publisher Limited. Oxford. Pp 1-63: 109-171. 100 pps.
- Dean, Martin; Ferrari, Ben** (eds), 1992. *Archaeology under water*. NAS guidebook to principles and practice. London. 1992. 110 pps.
- Dobbs, C T C.** 1994. The Mary Rose Archaeology and Salvage Combined. In: *Man Made Objects on the Seafloor: 87-98. Society for Underwater Technology*. London. 13 pps.
- Ferrari, Ben og Adams, Jonathan**, 1990: Biogenic modifications of marine sediments and their influence on archaeological material. *JNA* 19.2: 139-151. 12 pps.
- Robinson, W.S**, 1981, First aid for marine finds. Handbooks in maritime archaeology, No. 2, National Maritime Museum, London. 30 pps
- Ruppé, C. V. & Barstad, J. F.** (red.) 2002. *International Handbook of Underwater Archaeology*. Part I: Introduction, s 3-26; Part II: The geography of underwater archaeology, Section 3: Europe and the Mediterranean (pp. 331-496); Part III: Issues in underwater archaeology (pp. 571-636). The Plenum Series in Underwater Archaeology. New York etc. 250 pps.
- Throckmorton, Peter** (ed). 1991. *The Sea remembers : shipwrecks and archaeology : from Homer's Greece to the rediscovery of the Titanic*. Smithmark Publishers. New York. 140 pps.